

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

ἀντιποίησις
ἀρχῆς

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΟΓΔΟΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΚΕΔΡΟΣ

Πέμπτη

ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ τῆς Ὀμόνοιας τό λεωφορεῖο “Ἀμπελόκηποι-Πατήσια” ὅπως κάθε πρωί σχεδόν ἄδειασε. Κοπάδια οἱ ἐργαζόμενοι διασταυρώνονται στά πεζοδρόμια στίς διαβάσεις μαχμουρλήδες βαρύθυμοι, σπρώχνονται βιαστικοί νά χτυπήσουνε ἐγκαίρως τήν κάρτα τους, καθώς τό ἀπαιτεῖ ἡ τάξη, στήν καθημερινή δουλειά. Ἄλλωστε μιά ομάδα ἀστυφύλακες βλοσυροί μέ γκρίζα κράνη στέκουν σέ δύο στοίχους ἔξω ἀπό τό φαρμακεῖο στά Χαυτεῖα. Καί στήν κάθε πάροδο τῆς Πατησίων ἀστυφύλακες, ἀστυνομικά αὐτοκίνητα. Στήν πλατεία Κάνιγγος, μπροστά στό ὑπουργεῖο Ἐμπορίου, στρατόπεδο οἱ κλοῦβες καί οἱ αὔρες ἐπανδρωμένες πανέτοιμες...

Δεύτερο στρατόπεδο, πυροσβεστικές ἀντλίες θωρακισμένα κλοῦβες, καταμῆκος τῆς νότιας πλευρᾶς τοῦ Πολυτεχνείου στήν ὁδὸ Στουρνάρα· κρανοφόροι στή γωνία ἀπαγορεύουν τή διέλευση, τό πεζοδρόμιο μπροστά στό προαύλιο ἔρημο. Μόνο τρεῖς ἀστυνομικοί μέ πολιτικά κι ἕνας ὑπαστυνόμος μέ φορητό ἀσύρματο κουβεντιάζουνε ἤσυχα πλάι στό περίπτερο, παρακολουθοῦνε στό ἀντικρινό πεζοδρόμιο τό ποτάμι τούς μισθοβίωτους πού κυλάει ὁμαλά πρὸς τήν Ὀμόνοια προσπερνώντας μιά πυκνή παράταξη ἀστυφύλακες στήν πρόσοψη τῆς Ἰταλικῆς Σχολῆς.

Ἄλλά πίσω ἀπό τό κιγκλίδωμα ἀπό τήν κλειστή καγκελό-

πορτα γαντζωμένα άγόρια και κορίτσια πλήθος μέ πάθος τραγουδάνε, κραυγάζουνε για τό σηκωμό και τή λευτεριά τή δικαιοσύνη, σείουνε στους πολιορκητές στους περαστικούς τά χέρια σ' έπαναστατικό χαιρετισμό — άνοιχτά στό σχήμα τής νίκης τά δυό δάχτυλα ή και σφιχτή ή γροθιά. Παρά τήν ξαγρύπνια και τό άσταμάτητο στριφογύρισμα ή τίς μαραθώνιες συνελεύσεις τής χτεσινής ήμέρας ίχνος κούραση στά πρόσωπα· μιά κοπελίτσα χλομή και μαυρομάτα σφηνωμένη ανάμεσα σέ δυό κάγκελα δείχνει πώς έχει κέφι νά συνεχίσει τίς διάτορες διαμαρτυρίες ως τή συντέλεια του κόσμου. Στίς κολῶνες στά σίδερα στίς νερατζιές, πάνω από τά νεανικά κεφάλια, γαλανόλευκες άφίσεις και πανό μέ συνδικαλιστικά, πολιτικά ή κάθε λογής έμπρηστικά συνθήματα, ρομαντικά νατουραλιστικά σουρεαλιστικά: **20% ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΟΥΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΥΠΟΚΡΙΤΑΙ, ΚΑΤΩ Η ΕΞΟΥΣΙΑ, ΑΔΟΥΛΩΤΗ ΕΛΛΑΔΑ, ΕΞΩ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ, ΚΡΕΜΑΛΑ ΣΤΟΥΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ, ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ, ΟΧΙ ΠΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ...** Και στό κεντρικό κτίριο, γκριζωπό στό βάθος, δώδεκα πελώρια γράμματα από λουρίδες λευκό χαρτί σχηματίζουνε κάτω από τό νεοκλασικό άέτωμα τρεις λέξεις, τόν πανελλήνιο καημό: **ΟΧΙ ΣΤΗ ΧΟΥΝΤΑ.**

Πολυάριθμοι κρανοφόροι, πεζοί ή σέ σιδερόφρακτα όχήματα καταμῆκος του 'Αρχαιολογικού Μουσείου στήν όδό Τοσίτσα, κρατάνε άποκλεισμένο τό Πολυτεχνείο κι από τή βορινή πλευρά. 'Η 'Αστυνομία έχει δέσει κλοιό άδιαπέραστο γύρω από τήν έστία τής άναταραχής, μήτε πρόσ τά μέσα μήτε πρόσ τά έξω μπορείς άν δέν τό θέλει νά διαβείς· μ' ένα πρόσταγμα ό νόμος και ή τάξη τής στρατιωτικής δικτατορίας έπιβάλλονται άσυζητητί σέ λίγα λεπτά τής ώρας.

'Ο Καρδερίνης κατέβηκε από τό λεωφορείο στή στάση του

ΟΤΕ. Ἄστυφύλακες, δίχως κράνη, τό λουρί τοῦ πηλήκιου στό πηγούνι, φρουροῦν τήν εἴσοδο τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς μολονότι οἱ φοιτητές δέν ἔχουν καταλάβει τό κτίριο· ἀδέσποτα δύο μεγάλα πανό στά παράθυρα. Κι ἔτσι ὁ σκοπός στήν πολυκατοικία τοῦ Μένιου Κατσαντώνη λιάζεται ἔξω στήν πρασιά, μέ μάτια μισόκλειστα ἀγναντεύει τή χειμωνιάτικη ἄχνα πάνω ἀπό τίς πρασινάδες καί τά δέντρα τοῦ Πάρκου· χάιδεψε τό αὐτόματο, κρεμασμένο στόν ὦμο του:

«Ὦχ, κανελόριζα τῆς κανελιάς τό ἄνθι... ὄμορφα πού ἔναι! Ἐγώ, φίλε, εἶμαι ποιητής ἐκφύσεως». Καί περιεργάζεται τόν Καρδερίνη ἐπίμονα ἀλλά καλόβολα: «Ἐσύ ἔσαι τό πατριωτάκι, ἔ;»

«Μέ περιμένει ὁ κύριος ὑπουργός».

«Ἰδέα σου... Πάμε στοίχημα;»

«Λέει νά μὴν ἀνεβῶ στό σπίτι του ὁ ξάδερφος – δέ γίνεται!» Τοῦ Καρδερίνη τά δάχτυλα γυρίζουνε σά νά παίξουνε τό κομπολόι του· μόνο πού κομπολόι δέν κρατάει στά δάχτυλα.

Ὁ σκοπός, βλογιοκομμένος μεσόκοπος, χασμουρήθηκε: «Δικό σου ἦταν τό φταίξιμο, νά χάσεις τόσο τρέξιμο... Πάει τό ρουσφέτι, πατριωτάκι. Σοῦ πέταξε ὁ ὑπουργός».

«Ἐφυγε κιόλας!» Ἔκαμε νά κουντίσει τό ρολόι του· εἶναι κουντισμένο. «Ἀπό τόσο νωρίς;»

«Πῆρε ἀμπάριζα... Ἡ κατάσταση. Καί νά σοῦ πῶ ἕνα κρατικό μυστικό; Πρακτορεῖο ἀρβύλα... τόν κάλεσε ὁ Πρόεδρος». Ξύνει μέ τήν ὑπομονή τοῦ ροκανιστῆ τό χοντρό του μάγουλο, τό σβέρκο. Ἀποταυρίστηκε: «Βάι-βάι-βάι!... ἔχουμε καί λέμε: εἶσαι τό πατριωτάκι».

«Καί τί παραγγέλνει ὁ ξάδερφος; Νά πάω στό ὑπουργεῖο, εἶπε;»

«Ἄαα!... βιάζεσαι, φίλε... Νά σέ ἔχα στήν Ἀγόριανη, νά βαφτιστεῖς στό ἔλατο! Στάσου νά σοῦ τά περιγράψω».

«Μή μέ πιλατεύεις, ρέ συνάδερφε! Τί σοῦ εἶπε ὁ ξάδερφος;»

«Μέ τό μαλακό, πατριωτάκι... μέ τό μαλακό, θά χτικιά-

σεις. 'Ανέβα και θά σου τά ποῦνε, εἶπε».

Ὁ δεύτερος σκοπός στό πλατύσκαλο τοῦ τελευταίου ὀρόφου χτύπησε τό κουδούνι τοῦ Μένιου Κατσαντώνη — δύο κουδουνίσματα κοφτά ἓνα μακρόσυρτο. "Ανοιξε ἡ ἐξώθυρα ἀμέσως. Σά νά παραφύλαγε ἀπό πίσω ὁ κοντούλης μυστικός ὁ γαλανομάτης σταμάτησε τόν Καρδερίνη μέ μιὰ σκουντιά. Σκαιά προστάζει:

«'Αννα!»

Στίς τρεῖς νά ματάρθει ὁ κυρ-Μένιος παράγγειλε ὁ ὑπουργός, μασουλάει μέ τά λιγιστά της δόντια. Ἡ γριά ὑπηρέτρια ἴσα ἴσα ἔχει ξεμυτίσει ἀπό τό σαλόνι, ἀμήχανη σουφρώνει τό ξεσκονόπανο, τά χέρια της πρησμένα ἀπό τίς χιονίστρες. Ὁ κοντούλης γαλανομάτης ἀνάμεσά τους κορδώνεται ἀγριωπός — τό σακάκι ἀκούμπωτο, ξεσκεπάζει ἓνα βαρὺ περίστροφο ζωσμένο στή μέση. Καμπάνισε μελωδικά ὀχτώμισι τό ἐκκρεμές στόν τοῖχο, παλαικό πανύψηλο ἴδιο ἀρχιτεκτονικό μνημεῖο. Ὁ Καρδερίνης χούφτωσε σκεφτικός τά μάγουλα — ἀξύριστος σήμερα, καί τό ξυράφι του μαζί μέ τ' ἀποδέλοιπα τοῦ 'κλεψε ὁ Γεράσιμος. Ἐσκυψε ἡ γριά καί περνάει τό ξεσκονόπανο στό σκαλιστό πόδι μιᾶς κονσόλας: Καί παράγγειλε ὁ ὑπουργός νά μὴν τότε γυρέψει ὁ κυρ-Μένιος στό ὑπουργεῖο... ἀποκλείεται, παράγγειλε, ἔχει ἐργασία ὁ ὑπουργός, δέ βολεῖ νά δέχεται χωριανούς του σήμερα, παράγγειλε.

Πάνω στό μάρμαρο τῆς κονσόλας χτυπάει τό δάχτυλο ἀργά ὁ μυστικός: «Ἐννόησες τί παράγγειλε, πατριωτάκι; Δρόμο!»

«Καί παράγγειλε, κυρ-Μένιο... μοναχά σάν ἔχεις κατιτί σοβαρό νά 'ρθεῖς. Ἄλλιώςτικα μὴν ἔρθεις. Ἐχω ἐργασία, παράγγειλε». Ἐσκονίζει τώρα ἡ γριά τό ἐκκρεμές, ἔχει γυρίσει στόν Καρδερίνη τή ράχη. Δάγκωσε ὁ μυστικός τό καστανό μουστακάκι του:

«Ἐχεις κατιτί σοβαρό; Ἐάν ὄχι, ἡ ἐπαιτεία ἀπαγορεύεται ὑπό τοῦ νόμου. Λάβε το ὑπόψη».

‘Η “‘Ακρόπολις” τό “Βῆμα” ὁ “‘Ελεύθερος Κόσμος” περιγράφουν μέ λεπτομέρειες τά χθεσινά ἐπεισόδια στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα. ‘Ο Καρδερίνης στό γωνιακό τραπέζι κολλητά στό τζάμι κρατάει τίς ἐφημερίδες ἀλλά δέ διαβάζει. Ἀπό ὥρα ἔχει πιεῖ γουλιὰ γουλιὰ τόν καφέ του, χασμουριέται, ξεροτεντώνεται. Δεύτερος πελάτης δέν πάτησε ἀκόμα σέ τοῦτο τόν παλιοκαιρινό καφενέ, σιωπηλό, παγερό. ‘Η Πατησίων ἀπέξω λουσμμένη στή λιακάδα. Λεωφορεῖα τρόλεϋ ἰδιωτικά ταξιὰ κυλᾶνε ἀδιάκοπα μέ τήν καθημερινή ἀκαταστασία πρὸς τήν ‘Ομόνοια – ἀπό τήν ‘Ομόνοια. Περνοδιαβαίνουν κι οἱ πεζοὶ ἀδιάκοπα. Στό ἀντικρινό κατάστημα, “‘Εἶδη Κιγκαλερίας ‘Υαλικά”, μιά χοντρούλα μέ κίτρινη ποδιά ξεκρεμάει ἀπό τή βιτρίνα ἓνα ἐξωφρενικό πολύφωτο. Παραδίπλα στό “Γραφεῖον Τελετῶν” ἀναρτημένες τεράστιες φωτογραφίες ἀπό ἐπίσημες κηδεῖες μέ στρατιωτικές τιμές. Δυὸ νεαρές μαμάδες τσουλᾶνε καμαρωτές κομπῆς στά καρτσάκια τά βλαστάρια τους, κατευθύνονται στό Πάρκο... ‘Ο Καρδερίνης ἔκλεισε πάλι τά βλέφαρα, πάλι χασμουρήθηκε, ψευτορούφηξε λίγο κατακάθι ἀπό τό φλιτζάνι. Παράτησε τέλος τίς ἐφημερίδες στό πλαϊνό τραπέζι· τίτλοι δραματικοὶ ἀνήσυχοι: *Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΠΑΡΙΣΤΑΤΑΙ ΜΕ ΙΣΧΥΡΑΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΙ... ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟΝ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΑΣΥΛΟΝ... Η Α.Ε. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΥΝΕΚΑΛΕΣΕΝ ΕΚΤΑΚΤΩΣ...*

Κάποια στιγμή ἀπό τήν τσέπη του ἔβγαλε ἓνα πενηντάρι. Τό ἰσιώνει πάνω στό γόνατο σά νά τό χαϊδεύει. Μέτρησε καί τά λιανά στή χούφτα του, μετράει στό πακέτο τά τσιγάρα ἓνα ἓνα. “Ὡσπου ἀνασκίρτησε. Ρυθμική μιά ἰαχή πλησιάζει στό καφενεῖο, ἔφτασε... διαβήκανε μπροστά ἀπό τό τζάμι τέσσερα πέντε ἀλάνια πού θροντᾶνε τά ποδάρια τους, χασκαρίζουνε, οὐρλιάζουνε: Ο-ΛΥ-ΜΠΙΑΚΟΣ!... Τό ρολοῖ πάνω ἀπό τόν

μπάγκο — δέκα καί τέταρτο... δέκα καί είκοσι... δέκα καί... Κοντά στήν πόρτα τό τηλέφωνο. Ὁ Καρδερίνης ψάχνει τό τεφτέρι του. Ὁ ἀριθμός πού σχημάτισε κουδουνίζει — δύο, τρεῖς, πέντε φορές κουδούνισε, ἑφτά, ὀχτώ... Κρέμασε τό ἀκουστικό καί ξανακάθησε. Τυλίχτηκε στή σταχτιά καμπαρντίνα του, ζάρωσε σά νά τουρτουρίζει.

«Τό εἶδες ὁ πρύτανις; Θά σταθεῖ στά παράθυρα ἡ σύγκλητος νά βαράει μέ τή βέργα τούς ἀστυφύλακες;» «Ἡ οὐρία σέ φύρανε, ἀνόητε!» Χωριστά σέ δύο τραπεζάκια ἀντίκρου δύο παπουδιασμένοι γέροντες μέ μαῦρα χοντρά παλτά καί μαύρους μπομπέδες διαβάζουνε τό "Βῆμα" καί τήν "'Ακρόπολι". οἱ ἑφημερίδες σιγοτρέμουν στά κοκαλιάρικα δάχτυλα. Πελιδνοί καί ὀργίλοι ἀλληλοπροπηλακίζονται: «'Ακου, παλιόγερε: ἡ σύγκλητος, ἐδή-λωσεν ὁ πρύ-τανις, δέν πρό-κειται νά ἐ-πι-τρέ-ψει τήν εἴ-σοδο τῆς 'Α-στυνομί-ας στό 'ἴ-δρυμα». «Τό γράφει καί τό "Βῆμα". Ποῦ βλέπεις τή βέργα, ἀνόητε;» «Καί ἐάν ἀναρριχηθοῦν ἀπό τά παράθυρα; Μαλλιαροαμυνίτη, ἀποβλακώθηκες!» «Βαρῶνος Σένκ, μάρκα χρυσά, ἐξώνητε!» Σούρθηκε κοντά τους γέροντας σκυφτός κι ὁ καφετζής, τούς ἀποπαίρνει χαμηλόφωνα: «'Οχι πολιτικές συζητήσεις! 'Εχουμε πάλι δικτατορία».

Δέν εἶναι ἀκόμη ἔντεκα. Ὁ Καρδερίνης ξαναδοκίμασε στό τηλέφωνο. Τίποτα. Ἀπό τό ποτήρι ἔχυσε στό φλιτζανάκι δύο στάλες νερό· τό ἀνακούνησε ν' ἀραιώσει τό κατακάθι τοῦ καφέ κι ἀγάλια ἀγάλια τό ρούφηξε... Ἐντεκάμισι. Καί τούτη τή φορά, μόλις κουδούνισε τό τηλέφωνο, μιά γυναικεία φωνή ἀποκρίθηκε: Ἐμπρός!... Δίχως νά μιλήσει ὁ Καρδερίνης κρέμασε τό ἀκουστικό, ἀνοιξε τήν πόρτα, λείει μέ τήν πιό βαθιά του βραχνάδα στό γεροκαφετζή: δέν τοῦ χρωστάει τίποτα, τζίφος τό τηλέφωνο... Ἐκεῖνος ἔσιαξε τά ματογυάλια στή μύτη του, βραχνά ξεφώνισε: «Ἐγραψε μιά δραχμή ὁ μετρητής». «Εἶναι χαλασμένος!» Κι ἀπό τή στάση Ἀγγελοπούλου ὁ Καρδερίνης ἀνέβηκε στό τρόλεϋ γιά τήν Ὁμόνοια.

Τώρα οί αστυφύλακες ἔχουν ἔξαφανιστεῖ ἀπό τήν εἴσοδο τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Κάμποσοι νεαροί στό πεζοδρόμιο χαζεύουνε καί δείχνουν τά πανό πού κρέμονται στά παράθυρα, ἀρχίσανε ὅλοι μαζί νά βαρᾶνε παλαμάκια, νά βροντοφωνάζουνε. Καί στό λεωφορεῖο πού ἔρχεται ἀπό τήν Ὀμόνοια εἶναι μπογιατισμένα μαῦρα ψηφία 1-1-4. Συνθήματα ἔχουνε στά μπροστινά στά πλάγια τους τά τρόλεϋ καί τ' αὐτοκίνητα, μικρά μεγάλα, πού ἀκολουθοῦνε· ὡς κι ἓνα γαλάζιο ἐπιβατικό τοῦ ἐπιτελείου, γεμάτο ἀξιωματικούς, ἔχει στό τζάμι μιά χειρόγραφη ἀφίσα: ΚΑΤΩ Η ΧΟΙΝΤΑ.

Μετά τή λεωφόρο Ἀλεξάνδρας τό τρόλεϋ σταμάτησε πίσω ἀπό ἄλλο τρόλεϋ. Ἀναμονή. Ὑπομονή. Οἱ ἐπιβάτες σκύβουνε ἀπό τά παράθυρα, βλέπουνε κατά τήν Ὀμόνοια. Κάπου δέκα λεφτά. Ὁ ὁδηγός ἀνοίξε τίς πόρτες.

Ὁ κλοιός τῆς Ἀστυνομίας γύρω ἀπό τό Πολυτεχνεῖο ἔχει διαλυθεῖ. Ἀποτραβήχτηκαν οἱ κρανοφόροι στό βάθος τοῦ ὀρίζοντα — ἀσφαλῶς κατόπιν διαταγῆς. Στά πεζοδρόμια στό κατάστρωμα τῆς Πατησίων ἔχουνε τώρα ξεχυθεῖ ἀπό τήν ὀρθάνοιχτη καγκελόπορτα ἑκατοντάδες φοιτητές — σείουνε τά χέρια ὑψωμένα, κραυγάζουνε, μοιράζουνε στούς διαβάτες προκηρύξεις, σταματᾶνε τ' αὐτοκίνητα τά τρόλεϋ καί μέ μαύρη ἢ ἄσπρη μπογιά τούς γράφουνε συνθήματα. Ἀπό τά κεραμίδια τοῦ Πολυτεχνείου ἀπό τά παράθυρα καθρέφτες, δεκάδες καθρέφτες, ἀντανακλοῦν τόν ἥλιο καταπάνω στ' ἀντικρινά κτίρια — «γιά νά μήν τούς φωτογραφίζει ἡ Ἀσφάλεια», ἐξηγεῖ ἐμπιστευτικά στό πλήθος κάποιος μέ κινηματογραφική μηχανή ἐπώμου.

«Μαμά, ἐδῶ γίνεται ὁ πόλεμος;» Τό νήπιο ἔχει στριμωχτεῖ στό μπατζάκι τοῦ Καρδερίνη, ὁ συνωστισμός στό πεζοδρόμιο ἀσφυχτικός καί τό σήκωσε ἀγκαλιά ἡ μάνα του· εἶναι ἀπό τίς

μοντέρνες, παντελόνια ταγάρι χυτά μαλλιά. «Κοίτα, κοίτα, Λάκη!... Νάαα τά παιδάκια, Λάκη! Χτύπα και σύ τά χεράκια, Λάκη μου».

«Πώς τ' λέν τή μαμά σ', Λάκη;» χαριεντίζεται δίπλα της ένας γεροδεμένος έπαρχιώτης – καρό σακάκι κοντό μαλλί. Κι άλλοι στρατονόμοι μέ πολιτικά – κουρεμένοι καρό σακάκι – στήν κοσμοσυρροή... Χειροκροτήματα. Άπόνα ταξί έχουνε κατεβεί δυό κύριοι γκριζομάλληδες και μιά κυρία φορτωμένοι πακέτα πολυτελείας. Τά παραδώσανε στους φοιτητές πού στέκουνε περιφρούρηση στήν καγκελόπορτα. Άλλοι προσφέρουνε τσιγάρα ή ψωμιά στους νεαρούς πίσω από τό κιγκλίδωμα. Πέρασε ένας κουρελής καλόγερος μέ πράσινο από τή λίγδα ράσο, τούς άφησε μιά ξεσκισμένη χαρτοσακούλα, σταυροκοπήθηκε. Κάποιος κουτσός μέ πατερίτσες τραμπαλίζοντας πλησίασε, τούς ρίχνει ένα κόκκινο γαρύφαλλο.

«Προμήθειες για τήν πολιορκία. Είναι νουνεχείς», ξεφυσάει στό σβέρκο του Καρδερίνη ένας άσθματικός παχύσαρκος και μέ τήν κοιλιά τον παραμέρισε· καταϊδρωμένος, μέσα του Νοέμβρη, σφουγγίζεται. «Έλα δώ, παλικάρι. Τό δίνεις νά μήν περνώ άπέναντι. Έχω ένα κάλο...»

Ό μουσάτος γελαστός πήρε τό χιλιάρικο. Μαζεύει χαρτονομίσματα, μοιράζει προκηρύξεις σ' ένα δάσος χέρια πού άπλώνονται. Η μαμά του Λάκη έβγαλε από τό ταγάρι ένα κόκκινο πορτοφόλι μέ γυαλιστερό μονόγραμμο, του 'δωσε κατостάρικο. Κι ό έπαρχιώτης στρατονόμος από δίπλα προσφέρει τή συνδρομή του στό φοιτητικό ξεσήκωμα. Ό Καρδερίνης άναποδογύρισε τήν τσέπη τής καμπαρντίνας.

«Μήτε τσιγαράκι, άγόρι, έλεος!»

«Καλή λευτεριά!... Γενική άπεργία!»

«Άμποτε! Δώ μου και μένα προκήρυξη».

Φύλλο από τετράδιο· και μέ λιλά μαρκαδόρο: ΑΔΕΡΦΙΑ ΕΞΕΧΥΘΕΙΤΕ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ... Σύγκαιρα μιά σπιλιάδα γιούχα σφυρίγματα άναρρίπισε τό μεγάλο προαύλιο. Φοιτητές πηδάνε

ἀπό τὰ περιστύλια, κατρακυλᾶνε τίς μαρμαρένιες σκάλες, κι ὅσοι λιάζονται στό γρασίδι σηκώνονται... κύματα κύματα ὀρμουῖν ἀπό τήν καγκελόπορτα στή λεωφόρο. Τό κατάστρωμα ἔχει πλημμυρίσει νιάτα· καί πανηγυρίζουνε, φοιτητές καί συμπαραστάτες, καθώς ὑψώθηκε πάνω ἀπό τά κεφάλια μιά κρεμάλα. Αἰωρεῖται ἀπό τή θηλιά ἓνα πάνινο ἀνθρωποειδές μέ τό μουστακάκι τοῦ δικτάτορα μέ τή γλώσσα κόκκινη τούμπανο. Δύσκολα προχωρεῖ μέσα στό πλήθος ὥσπου τό τυλίξανε οἱ φλόγες. Ὀλόγυρα χορεύουνε τυφλώνουν ζητωκραυγάζουνε... Ἡ Μίρκα Γιαννέλη, ἡ κόρη τοῦ γιαιτροῦ, ἀνασκουμπωμένη ἴδια θερμαστής ταΐζει τήν ἱερή φωτιά μέ κάδρα τοῦ δικτάτορα μέ ξύλινα Πουλιά – ἐμβλήματα τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας πού οἱ ἀντάρτες τά ἔχουνε ξεκρεμάσει ἀπό τίς αἵθουσες τοῦ Πολυτεχνείου.

Μόλις ἔστριψε στή Μάρνη ὁ Καρδερίνης τρύπωσε σέ μιά ἐξώθυρα σαρακιασμένη. Σούδα σκοτεινή βρωμάει μοῦχλα, τό σπίτι παμπάλαιο θά ἔναι μάλλον ἔρημο. Ἔβγαλε ἀπό τήν καμπαρντίνα του ἓνα κόκκινο πορτοφόλι μέ μονόγραμμα, τό ψάχνει: ταυτότητα, ἓνα πενηντάρι, δύο κλειδιά, κάτι φραγκοδίφραγκα. Τό μονόγραμμα ἄν καί γυαλίζει εἶναι τενεκές. Τσέπωσε τά χρήματα, τά κλειδιά, τήν ταυτότητα· πέταξε τό πορτοφόλι σ' ἓνα βαρέλι μέ μπάζα.

Ἀπό τήν πλατεία Βάθης προχώρησε στήν ὁδὸ Μαιζώγος. Λίγα ἀκόμα βήματα καί σωριάστηκε στό σκαλοπάτι μιᾶς ἐμπορικῆς πολυκατοικίας, ἔχει πιά λαχανιάσει. Ἀπόμεινε κἀνά δεκάλεπτο μέ τό κεφάλι ἀνάμεσα στά γόνατα. Ἄν καί ἡ ζέστη εἶναι ἀνοιξιάτικη δύο φορές κουκούλωσε μέ τήν καμπαρντίνα τό στήθος του... Κατόπιν σκαλί σκαλί ἀνέβηκε στόν πρῶτο ὄροφο. Ἄραχλος καί σκοτεινός ὁ διάδρομος, σκουπίδια νερά ἀπό τούς καμπινέδες χαρτοκιβώτια ἓνας ὄρθιος σομιές σκουριασμένος· ἀλλά ἡ μπρούντζινη ταμπελίτσα στήν τρίτη πόρτα στράφτει: “Ὁ Φάρος τῶν Τυφλῶν Ἀναστάσιος Γιαμπάς Δημοσιογράφος-Ἐκδότης”.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ, γελαστό και φωτεινό στὸν μῆσημε-
ριάτικο ἥλιο, τέσσερις τυφλοὶ ἀλύγιστοι ὀλόγυρα στὸ τραπέζι
χαρτοπαίζουνε. Μιά ξεκατινιασμένη φουσαρμόνικα καὶ τ'
ἄσπρο τενεκέδι γιὰ τίς ἐλεημοσύνες σιμά στὸ πόδι τοῦ πιό
μικρούλη – στρουμπουλός ξέπλυμα μέ φακίδες – κι ἀνάμεσα σ'
ὀλωνῶν τὰ σκέλια τ' ἄσπρα τους μπαστούνια. Ὁ Γιαμπάς,
βαρὺς καὶ μεγαλόσωμος ἀπὸ τὴν κλεισούρα σταχτοπράσινος,
γύρισε τὸ ψαρὸ κεφάλι του λοξά· ἀφουγκράζεται.

«Ποιὸς μπῆκε, Μαριάνα;» Ἡ μητριά τῆς Βούλας, κοκκι-
νομάλλα καὶ μπογιατισμένη σὰ χαλκομανία, πρόθυμη πετά-
χτηκε, σκύβει στ' αὐτὶ τοῦ ἄντρα της· ὁ Γιαμπάς βρόντηξε
στὸ τραπέζι μιὰ μαλλιάρη γροθιά: «Σκασμός, Βικτωρία! Τὴν
ἀδερφή σου ρώτησα». Κολλητὴ στὸ πλευρό του ἡ Μαριάνα,
κοκκινομάλλα ἐπίσης ὅμως ἀφκιασίδωτη κάπου δέκα χρόνια
νεώτερη ξιπασμένο κοριτσόπουλο, ἄλλαξε μέ τὴν ἀδερφή της
μιὰ φαρμακερὴ ματιά· κι ἡ Βικτωρία κατσούφα κουλουριά-
στηκε μέ τὸ μάγουλο στὸ μπράτσο ἔτοιμη νὰ κλάψει, ἀκούει
στὸ ραδιοφωνάκι πάνω στὸ πρεβάζι ἓνα σέρτικο λαϊκὸ σκοπὸ.
Ψαχουλευτὰ ὁ Γιαμπάς ἔπιασε πάνω στὸ τραπέζι τὸ χέρι τῆς
κοπέλας, τὸ πασπατεύει: «Μέ ξέχασες, βλάμη!»

«Φουρτούνες, πρόεδρε», μελαγχολικά μουρμούρισε ὁ Καρ-

δερίνης. «Μοῦ τή σκάρωσε τήν παλιοδουλειά ὁ Γεράσιμος... ἀφοῦ τά ξέρεις, πρόεδρε!»

Στά σαρκωμένα χεῖλια τοῦ Γιαμπᾶ, ὅπως τό μοῦρο μπλάβα, ἓνα χαμόγελο ἀκαθόριστο – περιφρόνηση μόνο ἢ καί ἱκανοποίηση; «Γερό κόκαλο μοῦ εἶσαι, βλάμη. Βλέπω τό τάγιο τοῦ μπόγια πῆγε στράφι, ζωντάνεψες... Μαριάννα!» γυρεύει ἐκεῖνα τά γραμμάτια πού τῆς ἔλεγε μόλις τούς τηλεφώνησε ὁ βλάμης στά πονηρά, νάτος πού κατέφτασε γιά νά τοῦ ξοφλήσει τά γραμμάτια...

Στό ραδιόφωνο μιά ρωμαλέα φωνή ἀντρίκεια τραγουδάει μέ βαθύ ἀρχαῖο καημό:

Τοῦτο τό χῶμα εἶναι δικό τους καί δικό μας

«Καρδερίνη, θά λήξουνε οἱ φασαρίες ὡς τ' ἀπόγεμα;» σήκωσε τή γρυπή του μύτη ὁ πιά ψηλός ἀπό τούς τζογαδόρους, ἔχει μακρὺ λαιμό καμηλοπάρδαλη· γκρινιάζει στό Γιαμπᾶ: ὁ Μανολάκης πρόεδρε γιατί; ἐργάστηκε χτές στή λιτανεία τοῦ Ἁγίου Φίλιππα, ἀπό τήν ἀρτοκλασία ἔπιασε μεροκάματο. «Πιέ λίγο ξίδι, ψηλέα! Ἐχτές γινόσαντε φασαρίες; Εἶχα σειρά κι ἐργάστηκα», χολώθηκε ὁ μικρούλης μέ τίς φακίδες. «Μά, πρόεδρε, γιατί νά χάσω τόν Ἁγίου Διονύση; Ἐγὼ ἔχω βάρδια». «Ἀπόψε μᾶς ἐπιστράτεψε ὁ πρόεδρος, ἔχουμε γενική συνέλευση. Θά πειθαρχήσεις ἢ θά διαγραφεῖς», τόν φοβέρισε ὁ πιό φαρδύς τζογαδόρος, ἔχει πλάτες παλαιστῆ τετράγωνες. Ὁ ψηλέας μολοντοῦτο δέν πειθαρχεῖ: Πέμπτη ἀπόψε πρόεδρε οἱ λεφτάδες τόσοι γάμοι ἀριστοκρατίας στόν Ἁγίου Διονύση. Εἶναι δίκαιο νά χάσει τή βάρδια του; Ποιός τόν ἀποζημιώνει ἅμα χάσει τή βάρδια του;

Δέν μπορεῖ κανεὶς νά μᾶς τό πάρει

Ὁ Καρδερίνης στραβοκοίταξε τό ραδιόφωνο. «Πρόεδρε, πάλι τῆς φούσκωσες τά μυαλά κι ἔφυγε μέ τό Γεράσιμο στή Γερμανία... ἔχει τσαντιστεῖ μαζί σου ὁ ὑπουργός». Κάτι ψιθύρισε ὁ πρόεδρος στή Μαριάννα πού παρατηρεῖ τόν Καρδερίνη στά μοῦτρα στά παῖδια στά ποδάρια, ψιθυρίζει στόν πρόεδρο.

Πῆρε τόν Καρδερίνη τό παράπονο: «'Εξαιτίας σου, πρόεδρε, μέ σακατέψανε οί δάρτες, ἐσύ τόν ὑποκίνησες τό σωματέμπορα... κατάγγειλε πώς ὁ ὑπουργός πληρώνεται ρούβλια, λέει, κόκκινος πράκτορας».

«Θά πλέξει τό μοσχάρι στό αἷμα», δήλωσε τότε ὁ Γιαμπάς, καί τ' Ἄη Νικόλα πού θά ἔχουν ἤρεμήσει τά πνεύματα στέλνει τόν ψηλέα ἀντίς ἀποζημίωση, λέει, τόν στέλνει στόν Ψαθόπυργο ἀποκλειστικό μέ τό μπάντζο του. «Σαχλαμάρα στόν Ψαθόπυργο, πρόεδρε!» Ἴσα ἴσα ὄλονυχτία στόν Ψαθόπυργο μέ τρεῖς δεσποτάδες, λέει συμβιβαστικά ὁ πρόεδρος. «'Οχι, δέ μέ συμφέρει, πρόεδρε!» Μή γίνεται κουτός, πανηγύρι τρικούβεργο λουναπάρκ μπουζούκια σαντέζες... «'Οχι! νά μέ πάρεις τ' Ἄγι-Ἄντρέα στήν Πάτρα, πρόεδρε», ἐπιμένει ὁ ψηλέας. Κοπάνησε ὁ πρόεδρος τή χέρα του: «Εἶσαι πλεονέχτης, Λεωνίδα! Ἐγώ δέ θά διασπάσω τήν παράταξη. Μόνο τήν Ἁγιά Βαρβάρα ἔχω διαθέσιμη. Διάλεξε».

Ζάρωσε ὁ Καρδερίνης σ' ἓνα ἀπό τά πολλά καθίσματα — ἀραδιασμένα τριγύρω γιά νά συνέρχεται ἡ γενική συνέλευση. Ἄμετρητες φωτογραφίες κρέμονται σέ ἀκαταστασία ἀφάνταστη, ψηλά χαμηλά κοντά μακριά στραβά, θαρρεῖς καί τίς κολλήσανε στόν τοῖχο τινάζοντάς τες στήν τύχη ἀπό πέρα. Ὅλες καδραρισμένες ἀπαθανατίζουνε κάποια τελετή — ἐπίσημοι μέ στολές καί παράσημα μέ γενειάδες καί ἐγκόλπια μέ βελάδες καί σπουδαιοφάνεια· μολαταῦτα, πρωταγωνιστής στό φωτογραφικό πανδαιμόνιο εἶναι κατά κάποιο τρόπο ὁ Γιαμπάς μέ τ' ἄσπρο του μπαστούνι ἀφοῦ σέ ὅλες ἀπαρέγκλιτα αὐτός στό κέντρο τῆς τελετῆς κατιτί προσφέρει ἢ κάτι δέχεται — μιάν ἀνθοδέσμη, ἓνα δίπλωμα ρολό μέ κορδελίτσα, ἓνα κύπελλο ἀναμνηστικό, μιά χειραψία. Στήν πιό πρόσφατη, σέ θέση περίοπτη κάτω ἀπό τό μυθικό Πουλί, τοῦ σφίγγει τό χέρι ὁ δικτάτορας. Μά καί στίς παλιότερες παρομοίως τοῦ σφίγγουνε τό χέρι πότε ὁ προδικτατορικός βασιλιάς ἢ ὁ διάδοχός του πού ἢ στρατιωτική δικτατορία τόν ἐκθρόνισε, πότε ἡ βα-

σίλισσα οί πριγκίπισσες ή πρωθυπουργοί διάφοροι λαοπρόβλητοι ύπηρεσιακοί αϋλόδουλοι, πότε φιλόανθρωποι έφοπλιστές και βιομήχανοι, έλληνοαμερικάνοι ύπατοι μέ φέσια και κονκάρδες, άμερικάνοι πτέραρχοι και ναύαρχοι μέ σταμπαριστό χαμόγελο και δόντια σαρκοβόρου.

«Δέν είναι καλά σημάδια αυτά. Τά πόδια γίνονται κεφάλια», βόγκηξε ο πρόεδρος. «Βλέπω νά ζυγώνει παγκόσμιος πόλεμος... Μαριάνα, λογάρισε τί τόκους μου καθυστερεί ο βλάμης. Τέσσερις βδομάδες».

«Έλα, μωρέ πρόεδρε! Νά τούς λογαριάσω έγώ;» νιαούρησε ή γυναίκα του από τό παράθυρο.

«Βικτωρία, είπα νά ξεκουμπιστείς!»

«Γιατί, μωρέ πρόεδρε; Τί σου 'φταιξα;»

«Όποιος μου 'πε έμένα ψέματα τόν σβήνω από τήν καρδιά μου. Για πάντα!... Έσείς τί χαζεύετε, γομάρια!» μπουμπούνισε ο Γιαμπάς γυρνώντας απότομα σάμπως για νά τσακώσει τά "γομάρια" στά πράσα. Στή γωνιά σ' ένα μπάγκο μακρύ δυό νεαροί πλασιέδες, μελαχρινοί λιπόσαρκοι και ραχιτικοί, ξαναπιάσανε τή δουλειά. Σούρνοντας από μιά γλιτζερή τσατσάρα διπλώνουνε φύλλα τυπογραφικά — τρία τσακίσματα και τό φυλλαδάκι έτοιμο στοιβάζεται ο "Φάρος" ώστε νά κινήσουνε τά συνεργεία, — άπόνας πλασιές άπόνας άόμματος — για τά γραφεία και τά καταστήματα για τίς συνοικίες τής πρωτεύουσας για τά πανηγύρια στα περίχωρα ή στην έπαρχία.

Σώπα, όπου νά 'ναι θά σημάνουν οί καμπάνες

Ό Καρδερίνης γούρλωσε τά μάτια: «Πρόεδρε, τό ράδιο λέει άπαγορευμένα τραγούδια!... Έπεσε ή δικτατορία, πρόεδρε;»

Άλλά τό χαρτοπαίγνιο έχει ξαναφουντώσει. Και στό παράθυρο ή Βικτωρία μιξοκλαίει: «Αυτή ή βρώμα δέ σου λέει ψέματα, μωρέ πρόεδρε; Έχτές τί σου 'λεγε; Πώς οί φοιτητές σκοτώσανε τόν Κυριάκο στή διαδήλωση... ή ψεύτρα! Νά σου

ψήσω ἐγὼ καφεδάκι, πρόεδρε;» «Κάρτα!» ζήτησε ὁ πρόεδρος κι ἡ Μαριάννα ἀκατάδεχτη τεντώθηκε νωχελικά πετάει τὸ στήθος ἐπιβλητικό. «Ντούκου!» λέει τότε ὁ ψηλέας. «Ντούκου!» λέει καὶ ὁ παλαιστής. «Ἐκατό!» λέει ὁ Μανολάκης. «Πεντακόσες!» λέει ὁ πρόεδρος. Ὁ πυρετός τοῦ τζόγου δὲ γίνεται νὰ φλογίσει τ' ἀσπρουλιάρικα δίχως ἴριδα μάτια τους, ὅμως ἔχει ἀπολιθώσει πάλι τὰ πλαδαρά τους πρόσωπα σὲ ἱερὴ προσήλωση· μέ τ' ἀκροδάχτυλα ἀεικίνητα διαβάζουνε τίς κουκίδες στὰ τραπουλόχαρτα ἔτσι πού τὰ κρατᾶνε κολλητὰ στό στέρνο τους – καχυποψία ἀμοιβαία, καχυποψία καθολικὴ, ἀθέατοι κι ἀθόρυβοι ἀνοιχτομάτηδες τούς παραμονεύουνε ὀλοῦθε... «Τὰ βλέπω», λέει ἐντέλει ὁ ψηλέας χωρὶς ὡστόσο νὰ ρίξει μάρκες ἢ λεφτά, στή μέση τοῦ τραπεζιοῦ δὲν ὑπάρχει τίποτα, μήτε ὁ κάθε παίχτης ἔχει μπροστά του κάβα, τὸ πὸτ συγκεντρώνεται νοερά μόνο μέ χτυπήματα. «Χίλιες πεντακόσες», λέει πυρός ἀπὸ τὴν ἀγωνία ὁ Μανολάκης. «Αὐτὰ κι ἄλλες τρεῖς ἀποπάνω», λέει ἀτάραχος ὁ πρόεδρος. «Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο... Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο...», λέει μέ παλμό στό ραδιόφωνο μιά νεανικὴ φωνὴ τώρα πού τὸ ἀπαγορευμένο τραγούδι ἔχει τελειώσει. «Σᾶς μιλάει ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῶν ἐλευθέρων ἀγωνιζομένων φοιτητῶν, τῶν ἐλευθέρων ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων... Γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια ραδιοφωνικὸς σταθμὸς σᾶς λέει τὴν ἀλήθεια καὶ ἐκφράζει ἐλεύθερα τὸ ἀδούλωτο φρόνημα...». Ἡ Μαριάννα παρατηρεῖ τὸν Καρδερίνη χαμογελώντας εἰρωνικὰ ψιθυρίζει στ' αὐτὴ τοῦ προέδρου. «Ἐημερώνει ἡ μέρα τῆς δικαιοσύνης», ἀργοσάλεψε κείνος βλοσυρός τὸ ψαρὸ κεφάλι καὶ στήν κέντα τοῦ Μανολάκη κατέβασε φούλ τοῦ ρήγα μέ βαλέδες. Πάταγος. Οἱ συμπαίχτες φαχουλεύουνε τίς κουκίδες στὰ χαρτιά τοῦ προέδρου, βεβαιωθήκανε πὼς ἔχει ὄντως φούλ, δὲν τούς ἔκλεψε. Ἄχ ἡ κωλοφάρδια του, διαμαρτύρονται, τὸ λαγοπόδαρο τῆς Μαριάννας χάιδεψε ὁ πρόεδρος; Μὲ γρηγοράδα καὶ ὁμοφωνία λογαριάζονται, πόσα εἶναι ἀκριβῶς τοῦ καθενός τὰ χρωστούμενα ἀπὸ τὸ

φώς τό άνοιγμα τά χτυπήματα, ανασύρουνε από τήν τσέπη ένα ένα τά χαρτονομίσματα — ό Μανολάκης κατακόκκινος — τά ψηλαφούν προσεχτικά νά βεβαιωθούν πώς δέ λαθέψανε κι ένα ένα τά μετρώνε στόν πρόεδρο, πού ψηλαφητά βεβαιώνεται πώς δέν τόν κλέβουνε, τά τρυπώνει βαθιά στήν τσέπη. «Σου 'φερα γούρι, πρόεδρε... Έλα, μωρέ πρόεδρε, δώσε μου τρία κατοστάρικα νά ψωνίσω ένα σουτιενάκι», χαχανίζει ύστερικά ή Βικτωρία... Παραμέρισε τά τραπουλόχαρτα ό Γιαμπάς και ξάπλωσε μονοκόμματος στήν πολυθρόνα του σά ν' άγναντεύει νοερά τά σύννεφα. «Μου καθυστερείς τούς τόκους, χίλιες έξακόσες, βλάμη. Τά γραμμάτια έχουνε λήξει από πέρσι, είκοσι χιλιάρικα. Αυτό τόν καιρό στενεύομαι. Πρέπει νά μέ ξοφλήσεις τό ταχύτερο. Σήμερα!»

«Καλοϋμε τό λαό ν' ανατρέψει τό τυραννικό καθεστώς πού έχει επιβληθεί μέ τή δύναμη τών όπλων και όδηγεϊ στόν άφανισμό τήν πατρίδα μας... Δέ σκοπεύουμε νά μείνουμε κλεισμένοι δυό ή τρείς νύχτες μόνον, αλλά ώστόσο υποχρεωθεί ή δικτατορική κυβέρνηση νά εγκαταλείψει τήν άρχή πού σφετερίστηκε... Έχουμε τή συμπαράσταση του έλληνικού λαού στόν άγώνα μας...»

Δονείται από τό νεανικό ένθουσιασμό τό ραδιόφωνο κι ό Καρδερίνης, κουκουβισμένος στοϋ Μανολάκη τόν άσπρο τενεκέ για τά ψυχικά σιμά στήν ποδάρα του Γιαμπά, του διετραγωδει χαμηλόφωνα τά σκατά πού μέσα στά σκατά τόν σπρώξανε άσπλαχνα οι δύο άπιστοι — φαντάσου, πρόεδρε, τό ύπερσειακό πιστόλι του σουφρώσανε, γκούχ! γκούχ!... άπειλει ό μπόγιας ό λοχαγός νά τούς παραπέμψει στό στρατοδικείο, Βούλα και Καρδερίνη, πού τόν καψερό, φτωχαδάκι του Θεού, γκούχ! γκούχ!... τηλεόραση ψυγειο ράδιο κουβέρτες κουστούμια σώβρακα, τόν γδύσανε οι άχάριστοι, τόν αφήκανε 'Αδάμ στό έλεος, γκούχ! γκούχ! γκούχ!.. «'Αχ, τήν έπηρέασες ξανά τήν κουφιοκέφαλη, πρόεδρε, σύστησε στό λοχαγό για στέλεχος του έξωτερικού τό σωματέμπορα. Έσύ τόν άμόλησες από

τόν Κορυδαλλό τόν άγιογδύτη... Γιατί μου τό 'φτιαξες τό χουνέρι, πρόεδρε;» «'Η κλοπή είναι κακό. 'Ο ψεύτης καί ό κλέφτης τόν πρώτο χρόνο χαίρονται», συνοφρυώθηκε ό Γιαμπάς καί σφίγγει τ' άσπρο μαστούνι του, πετάξανε γαλαζωπές στή γροθιά του οί φλέβες. Οί δύο ραχιτικοί πλασιέδες σκυφτοί στόν μπάγκο συναμεταξύ τους χασκογελάσανε άσταμάτητα διπλώνουνε μέ τίς τσατσάρες τό "Φάρο", τόν στοιβάζουνε, ρίχνουν στά μουλωχτά από καμιά ματιά στή Μαριάνα πού βαργεστημένη πάλι τεντώνεται, έχει πλέξει στόν αύχένα τά δάχτυλα κι άνάγειρε τ' άφράτο κορμί ως τό ραδιόφωνο. 'Η Βικτωρία έστριψε τό κουμπί, ή φλογερή φωνή δυνάμωσε:

«Νά κηρυχτεί γενική άπεργία σ' όλη τή χώρα. Καλοϋμε τό λαό σ' έξέγερση... Ν' αναλάβουμε όλοι τό βάρος τής εϋθύνης για τήν άπαλλαγή του τόπου μας από τή ντροπή τής χούντας...»

«Πές τα, χρυσόστομε!» 'Ο Λεωνίδας κι ό Μανολάκης βροντάνε μ' αναγάλλια στό μωσαικό τά μαστούνια τους, παθιάζονται λές καί παρακολουθούν τόν ίππόδρομο. Σφούγγισε ή Βικτωρία τά δάκρυα:

«'Ακου σκοτώσανε τόν Κυριάκο ή ψεύτρα... ή ψεύτρα!»

«'Εκτός από τούς φοιτητές τής Θεσσαλονίκης πού από χθές άγωνίζονται... άδέρφια, μόλις έλάβαμε χαρμόσυνο μήνυμα. Τό Πανεπιστήμιο Πατρών καταλήφθηκε. Χίλιοι πεντακόσιοι φοιτητές του Πανεπιστημίου Πατρών...»

'Ο Καρδερίνης έπιασε του Γιαμπά τό γόνατο: «Σέ ίκετεύω, πρόεδρε» — στά κομμάτια τό πιστόλι του! άς τό καμαρώνει ό Γεράσιμος. Μά δέν κουβαλήσανε στή Γερμανία μέ τ' αερόπλανο καρέκλες κουβέρτες σεντόνια τηλεόραση. Που άκουμπήσανε τό θιός του, σέ ποιόν τό ξεπουλήσανε; Νά 'χεις τήν ύγειά σου, πρόεδρε! Μισή κουβεντούλα, ίσα ίσα νά πάρει ό Καρδερίνης μυρουδιά. Κι αναλαβαίνει αυτός τά περαιτέρω. Κανέννας δέ θά ξέρει πώς του μίλησε, μέ τό άζημίωτο, ό πρόεδρος... «Σου 'σφαξε ό Γεράσιμος τά λάστιχα στό άμάξι

ἔμαθα». Γκούχ! γκούχ! γκούχ! ὁ μαχαιροβγάλτης, πρόεδρε, ἀπό νοικοκύρη τόν κατάντησε ἀλήτη. «Γιατί μου τό 'κρυφες, βλάμη; τά λάστιχα! τούρκος εἶναι μαζί σου ὁ Γεράσιμος. Λέει, μή σέ ἀπαντήσῃ, κακομοίρη μου. Κι ἔχουνε λήξει τά γραμμάτια», γόγγυξε κακότροπα ὁ Γιαμπάς: ἡ ὑπομονή του ἐξαντλήθηκε, ναί! Κι ἅμα δέν ἦτανε ὁ βλάμης χαρτοπαίχτης, ἔ; ἅμα δέν ἦτανε μπεκρής καί ρεμάλι, ἔ; Τότε τί ἀνάγκη... Ὡχ, δίκιο ἔχει ὁ πρόεδρος, δίκιο, δίκιο! ἀποζάρωσε ὁ Καρδερίνης στά πόδια τοῦ Γιαμπᾶ πάνω στό τενεκέδι τῆς ἐλεημοσύνης. «Τό δίκιο ψωμί δέ σέ χορταίνει!» τόν ἀντίσκοψε πιά κακότροπα ὁ πρόεδρος, «σά δέν ἦσουν ἀνοικοκύρευτος, βλάμη... Ὁ Μένιος, μόλις κηρύχτηκε ἡ ἐθνική ἐπανάσταση, πόσες εὐκαιρίες σοῦ ἔστρωσε νά πιάσεις τήν καλή, νά ματσώσεις. Σέ λευτέρωσε ἀπό τή φυλακή, βενζινάδικο σοῦ ἄνοιξε, ἄδεια ταξί σοῦ χάρισε. Ὡσπου σέ σιχάθηκε, εἶναι ὑπουργός καί τόν ἐκθέτεις! Καί δήμαρχο θά σέ 'χε διορίσει ἄν... Ἐσύ τό βιολί σου, βλάμη, τζόγος μπουζούκι κομπολόι καί σουλάτσο, ἀλήτης ἦσουν ἀπό τά μικράτα σου, ποτέ στή ζωή σου δέν ἐργάστηκες!» Δίκιο ἔχει ὁ πρόεδρος, μεγάλο δίκιο! παρακολουθεῖ τή θωριά του ἀνήσυχος ὁ Καρδερίνης, παρόλη τήν ὀργή πού χοντραίνει τά λόγια του παραμένει ἀνέκφραστη: Ὅχι, ὄχι βλάμη, δέν τοῦ δίνει ἄλλη παράταση, καθυστερεῖ καί τούς τόκους! σκέψου νά τόν τρακάρει πουθενά ὁ Γεράσιμος, οὐαί καί ἀλίμονο, ἔχει λυσσάξει! τόν κάρφωσε στό λοχαγό ὁ Καρδερίνης, τοῦ χάλασε τή δουλειά, τά βυζαντινά εἰκονίσματα. Πρέπει νά κατοχυρωθεῖ κι ὁ πρόεδρος, θά στείλει τά γραμμάτια στό δικηγόρο νά τοῦ κοινοποιήσῃ κατάσχεση, ἡ χαρτοπαιξία βλάμη εἶναι ὀλέθρια!... Ὀλέθρια πρόεδρε ὀλέθρια! τό παραδέχεται μέ συντριβή ὁ Καρδερίνης. Καί τί νά τοῦ κατασχέσουνε τοῦ φουκαρᾶ οἱ δικηγόροι; μιά ψυχή τ' ἀπομεινε ἄς κάμει ὁ πρόεδρος ὑπομονή, δέν τά 'χει ματατιάσει ὁ Καρδερίνης τ' ἄτιμα, κάλλιο νά τοῦ κοπεῖ τό χέρι... Σήκωσε ὁ Γιαμπάς τό μπαστούνι του: «Ἐμένα θά ξεγελάσεις, ψεύτη;

Πόσα χιλιάρικα ἔχασες χτές στή λέσχη μέσα σ' ἓνα δεκά-
λεφτο;... Πανάθεμα τήν ἀλητεία σου, χαντάκωσες καί κείνη
τήν ἀπερίσκεπτη, πατσαβούρα τήν κατάντησες. Τό μοναχο-
παίδι μου. Μ' ἀνάγκασες καί τήν ἀποκλήρωσα... Γιατί μοῦ
εἶπες, ψεύτη, πώς τσαντίστηκε ὁ ὑπουργός; Ποῦ τόν εἶδες;
Μήτε στό τηλέφωνο δέ σοῦ ἀποκρίνεται ὁ Μένιος». Ἐμβρόν-
τητος ὁ Καρδερίνης τό παραδέχεται καί τοῦτο: Ἡ ὥρα ἡ
κακιά τόντις παραστράτησε ἐχτές τή νύχτα πρόεδρε στή λέ-
σχη – μπά! ὁ Μπριόλας ὁ φιλαράκος του τόν ἐπρόδωσε στόν
πρόεδρο;... Ἄχ τούς στράβωσε ἡ ἀγάπη πρόεδρε, ἡ ὥρα ἡ
κακιά καί δανειστήκανε κρυφά ἐκεῖνα τ' ἄτιμα ἀπό τό ταμεῖο
τοῦ πρόεδρου. Πλήν ὁ Καρδερίνης μόλις ἐβγήκε ἀπό τή φυ-
λακή τά ξεπλήρωσε στόν πρόεδρο μέχρι δεκαρίτσα σύν τούς
τόκους τά ξεπλήρωσε. «Ἄνεμομαζώματα διαβολοσκορπί-
σματα, βλάμη! Δέ σοῦ φτούρίσανε τά κλεμμένα», χαμογέ-
λασε ὁ Γιαμπάς χαιρέκακα. Ὁ Καρδερίνης ἀναστέναξε: «Τήν
ἐπηρέασες, πρόεδρε, καί μέ πρόδωσε ἡ ἄμυαλη στό συχωρε-
μένο τό Ντίνο της». «Ὁ Ντίνος ὑπηρετοῦσε τό κράτος,
βλάμη!» «Ἐντάξει, πρόεδρε, ὑπερετοῦσε τό κράτος ὁ συχω-
ρεμένος, προβιβάστηκε καί νωματάρχης εἰσβάρος πού μέ
μπουζουριάσανε. Τί κερδίσατε; Ἄστεφάνωτη τήν ἄφηκε».
«Τό κράτος, βλάμη, τιμωρεῖ τά ἐγκλήματα!» μέ σκληράδα
τόνισε ὁ Γιαμπάς. «Ἐντάξει, πρόεδρε, γι' αὐτό τό ἔχουμε τό
κράτος, γιά νά τιμωρεῖ τά ἐγκλήματα», συμφώνησε καί πάλι
πρόθυμα ὁ Καρδερίνης. Ἐμ ὁ καφερός, τέτοια μηχανή μεγα-
λεῖο, κρίμα μωρέ πρόεδρε! «Χμ, ναί! καλούτσικη», ἀποφάσισε
ὑστερα ἀπό σκέψη ὁ Γιαμπάς σά νά βαθμολογεῖ. Μεγαλεῖο
πρόεδρε, αὐτομάτως ἓνα σπερματσέτο μιά σκόνη γερμανική
καί πήρανε φόκο οἱ ἀποθῆκες τοῦ Πανόπουλου, μήτε στουπιά
μήτε μπενζίνες πού τά ὀσμίζονται κατόπιν ἐορτῆς οἱ μπασκί-
νες καί σέ πλακώνουν στήν ἀνάκριση, ἐξελιγμένη μανούβρα,
ἄν δέν ἔπεφτε καρφί στόν αἰῶνα τόν ἅπαντα θά τόν ψάχνανε
οἱ μπασκίνες. «Καλούτσικη... καλούτσικη», μέ συγκατάβαση

βαθμολόγησε πάλι ο Γιαμπάς. «Δώσε βάση, πρόεδρε, σκορπᾶς τή σκόνη ἓνα γύρο, ἔτσι; ἀνάβεις τό κερί καί φεύγεις μέ τό πάσο σου ἀφεντικό, βολτατζάρεις στήν πλατεία, πίνεις καί τό οὔζο σου στό ζαχαροπλαστεῖο πού συχνάζουνε οἱ ἀξιωματικοί ὁ κύριος διοικητής ὥσπου λιώνει τό σπερματσέτο καί εἶναι ἀργά σάν παίζουνε οἱ ἀντλίες. Διαβίου μέ χαντάκωσες, πρόεδρε... Γιατί μέ κατατρέχεις; Δεκαπέντε χρόνια πού σέ πρόσβαλα, πρόεδρε. Τό παραδέχουμαι, σοῦ εἶμαι φταίχτης, μέ παράσυρε ὁ ἔρωτας. Ἔ, νισάφι πιά!»

«Ἐγώ δέν ξεχνῶ ποτέ! Τήν ἔσβησα τήν ἀχάριστη ἀπό τήν καρδιά μου. Γιά πάντα!»

Τόσο ἔχει ἀγριέψει ὁ Γιαμπάς πού τρίζουνε τά δόντια του. Ἡ Μαριάνα πετάχτηκε, τόν ἀγκάλιασε ἀπό τήν πλάτη, τοῦ χαϊδεύει τό κούτελο νά ἡρεμήσει. «Ἐνα ποτήρι νεράκι!... Γιά τό Θεό, θά τοῦ ῥθει κόλπος τοῦ προέδρου, φονιάδες!» τσίριξε ἡ Βικτωρία.

«Ζήσε σάν Ἕλληνας, μπορεῖς!... Τά πανεπιστήμια στήν Πάτρα, στή Θεσσαλονίκη, στά Γιάννενα ἔχουνε καταληφθεῖ, οἱ φοιτητές δέ βολεύονται, βουλεύονται, ἐλληνικέ λαέ!... Αὐτή τή στιγμή χιλιάδες νέοι, χιλιάδες πολίτες ἐλεύθεροι, ἀπτόητοι διαδηλώνουν στήν Ὁμόνοια τήν πίστη τους στή δημοκρατία... Μέ αὐτοκίνητα, μέ τόν ἠλεκτρικό, μέ ὅλα τά μέσα, ἀκόμη καί μέ τά πόδια! Κατεβεῖτε καί σεῖς στό κέντρο τῆς Ἀθήνας! Κατεβεῖτε ὅλοι γύρω ἀπό τό Πολυτεχνεῖο...»

Ἡ Μαριάνα περιφρονητικά παραμέρισε τήν ἀδερφή της κι ἔκλεισε τό ραδιόφωνο. Ἄρπαξε καί τό ποτήρι πού ἔφερε στά σβέλτα κατακόκκινος ὁ πιό μελαχρινός ἀπό τούς δύο πλασιέδες· ὅσο νά πιεῖ γουλιὰ γουλιὰ ὁ πρόεδρος τοῦ τό βαστάει εὐλαβικά στά χεῖλια, ἔχει ἀπλώσει καί τή χούφτα της κάτω ἀπό τό προγούλι του νά μὴν τοῦ πιτσιλᾶνε οἱ σταλαγματιές τό γιλέκο. Ἐέσπασε πιά ἡ Βικτωρία σέ γοερά ἀναφιλητά: «Θά μοῦ τόν σκοτώσουνε οἱ ψεῦτρες, οἱ φονιάδες!... οὔι! οὔι! οὔι!»

Ὅμως ἀνοιξε ἡ πόρτα μέ πάταγο καί στά γραφεῖα τοῦ

“Φάρου” μπήκανε δυό παχύσαρκοι άόμματοι βροντοχτυπώντας τ’ άσπρα τους μαστούνια. ‘Ο πίο χοντρός, σωστό λιπαρό βουνό, κουβαλάει μιά γκρανκάσα· μόλις διακρίνεται πίσω του ή κοπελίτσα πού τούς συνοδεύει, ξανθιά μέ τσόκαρα καί μπλέ ποδιά – κράκ-κράκ-κράκ-κράκ! κροταλίσανε στό μωσαϊκό τά τσόκαρα – έτρεξε στόν μπάγκο καί τσιμπάει τούς δυό ραχιτικούς πλασιέδες πού χασκογελάνε συναμεταξύ τους κατακόκκινοι καί μέ τούς άγκώνες σπρώχνονται. ‘Ο δεύτερος άόμματος βαστάει κλαρίνο, μιλάει βροντερά καί τραγουδιστά σάν ιεροψάλτης: «Παρών κι άξούριστος, πρόεδρε!... ‘Η αντιπολίτευση απέχει από τή γενική συνέλευση; Προδοσία!» «’Εδω ’μαι, πού νά πλαντάξεις, προβοκάτορα!» – καί ό τυφλός παλαιστής μέ τίς τετράγωνες πλάτες ανακατώνει άπληστα τήν τράπουλα. Τό λιπαρό βουνό βάρεσε τότε, μπάμ! μπάμ! μπάμ! τή γκρανκάσα του, τό τετράφαρδο δωμάτιο αντιβουίζει. Καί γίνεται του Κουτρούλη ό γάμος στήν ‘Ομόνοια, τούς ανιστορεί ό ψάλτης βροντερά, οί μπάτσοι φάγανε τέτοιο πετροβόλημα, βροχή κατακέφαλα τά τουβλα από τίς οικοδομές, πού μαζέψανε τά βρεγμένα τους λακίσανε· ό λαός πανηγυρίζει στήν ‘Ομόνοια, αν ανοίξουνε τό παράθυρο θ’ ακούσουνε τήν όργή Θεού, παραιτήθηκε ή δικτατορική κυβέρνηση, βροντογελάει ό ψάλτης. «Πέφτει, πέφτει ή δικτατορία, πρόεδρε!» επιβεβαιώνει τό λιπαρό βουνό, «θά σέ καθαιρέσουμε καί σένα, πρόεδρε, ν’ αναλάβει τήν ήγεσία ό αντιπρόεδρος, χέρια καθαρά!» «Στόν άγώνα μας προέχει ή ταξική ένότητα», συστáίνει μέ σύνεση καί κάποια άμηχανία ό παλαιστής, «έκτός εάν αλλάξει άρδην ή κατάσταση κι έγκαταλείψει τήν ήγεσία ό πρόεδρος». «’Εστειλε τελεσίγραφο τό Ναυτικό θά βομβαρδίσει άπόψε τήν ‘Αθήνα», τούς έξηγει τραγουδιστά ό ψάλτης. «’Ωχ άδερφέ διαδόσεις!» τόν διορθώνει τό λιπαρό βουνό καί βάρεσε άκόμη μιά τή γκρανκάσα, μπάμ! «ό βασιλιάς έφτασε μεταμφιεσμένος στή “Μεγάλη Βρετανία” καί είναι έξαλλος μέ τούς λακέδες τής χούντας πού τόν έξορίσανε, μήτε φύλλος στόν κόρφο

σου, πρόεδρε!» «Σά νά λέμε ή κατάσταση αλλάζει άρδην, πρόεδρε!» παράτησε ό παλαιστής αντιπρόεδρος τήν τράπουλα.

«Βοϊδόμυαλοι, άν γυρίσει βασιλιάς, άν πέσει κυβέρνηση — πρώτος θά είδοποιηθώ έγώ!... "Όποιος ξαναπει κουταμάρες τόν διέγραφα», δήλωσε ήρεμα ό πρόεδρος και ψαχουλεύει στόν άέρα ώσπου άδραξε τόν ώμο του Καρδερίνη, έσκυψε στ' αϋτί του: «Μέ τάραξες πάλι, βλάμη, μέ συγχύσανε τά λόγια σου. Είσαι και σύ άχάριστος!»

Φωτιά νά τότε κάψει, ό Καρδερίνης δέν είναι άγνώμων πρόεδρε! σφούγγισε μέ τό μανίκι τής καμπαρντίνας του τό κούτελο και ξεροβήχει: γκούχ! γκούχ! γκούχ!... Στο μεταξύ, άλλοι τρεις άόμματοι έχουνε φτάσει άθόρυβα και βολευτήκανε στά καθίσματα, άπιθώνουν τά όργανα, μαντολίνο μπαγλαμαδάκι. ό τρίτος είναι και κουλός ως τούς άγκώνες, άπόνα σπάγκο κρέμεται στό στήθος του μιά καραμούζα... "Ισα ίσα πού ό Καρδερίνης τό αναγνωρίζει πρόεδρε, γκούχ! γκούχ! φτωχαδάκι πετεινός του ούρανού έφαγε ψωμί από τό χέρι του πρόεδρου, κατεπανάληψη τόν έπροστάτεψε ό πρόεδρος είναι τ' άποκούμπι του κι άς τόν κατατρέχει ώρες ώρες, γκούχ! γκούχ! γκούχ! Τσαντίστηκε νά πούμε ό πρόεδρος πού σήκωσε κεφάλι ό Γεράσιμος καταχράστηκε τήν προμήθεια του πρόεδρου, όποτε καταφτάνει ούρανοκατέβατη ή άμυαλη στό κονάκι του Καρδερίνη στά Πετράλωνα, ξανασμίγουνε τ' άηδόνια και πανηγύριζε ό πρόεδρος πού τό Πενταμελές συγύρισε τόν άγιογδύτη, «άχ, πρόεδρε, γιατί τώρα τόν άμόλησες από τόν Κορυδαλλό;... κι όλο τήν τσιγκλάς, γκρ-γκρ-γκρ! τήν άμυαλη πώς άπόμεινε στό ράφι έξαιτίας μου άστεφάνωτη. "Εξι φορές στά δεκαπέντε χρόνια μέ παράτησε προσχάριν ό ένας κι ό άλλος μασκαράς... κι ακόμα μία έχτές έφτά! "Εάν δέν τήν έπηρέαζες θά 'χε ζήσει κοντά μου ζωή χαρισάμενη, έστω άστεφάνωτη, πρόεδρε. Πειράζει;» «'Ο γάμος είναι ιερός, τιμή και δόξα!» σκυθρώπασε ό Γιαμπάς, και ποτέ του ό βλάμης δέν προσπάθησε ν' άποσπάσει τό διαζύγιο, νά διακόψει μέ τή γυ-

ναίκα του. Σωστά, σωστά, έχει δίκιο ο πρόεδρος, ιερό πράμα ή οίκογένεια ο γάμος, συμφώνησε ο Καρδερίνης πρόθυμα και παρακολουθεί πού μπαίνουν κι άλλοι άόμματοι μέ άσπρα μπαστούνια μέ όργανα διάφορα — ένας τους κρατάει αντί για πνευστό κρουστό ή έγχορδο ένα μαγνητόφωνο τής μπαταρίας — άραδιάζονται ήσυχα στά καθίσματα ολάκερη όρχήστρα κάτω από τό φωτογραφικό πανδαιμόνιο τών τοίχων, οί πλασιέδες πού τούς συνοδεύουνε χαλούν τόν κόσμο στό διάδρομο έξω από τά γραφεία του "Φάρου". «Βλάμη, ποτέ δέν τό 'χες σκοπό ν' άποκαταστήσεις τήν τιμή της», τόν ταρακούνησε από τόν ώμο ο Γιαμπάς και τό βαρύ του σαγόνι σιγοτρέμει. Μά πρέπει νά δείξει κατανόηση ο πρόεδρος, έρημος είναι ο καψο-Καρδερίνης άπροστάτευτος! πασχίζει νά ίσοροπήσει κουρνιασμένος πάνω στόν τενεκέ του Μανολάκη, «πρόεδρε, δίχως ένα ΙΚΑ νά πούμε φουντάρησες!» «'Ε και; ή τιμή τιμή δέν έχει, βλάμη!» «Σύμφωνοι, πρόεδρε, για ένα φιλότιμο ύπάρχει ο άνθρωπος. Σά χαθεί και δαυτό ή παλιοκοινωνία χάθηκε, πρόεδρε». Ο Γιαμπάς ανασήκωσε σταχτοπράσινο τό μούτρο του ως τό ταβάνι, άφουγκράζεται θαρρείς τούς κρυφούς λογισμούς του Καρδερίνη, τούς χτύπους τής καρδιάς του άν είναι ταραγμένοι, τόν ζυγιάζει τρομερός στή ζυγαριά τής δικαιοσύνης· ή χερούκλα του σφίγγει τ' άσπρο μπαστούνι, νύχια σκληρά και γαμψά καθώς του άρπαχτικού, κι ή άλλη του χερούκλα θαραίνει δεσποτικά του Καρδερίνη τόν ώμο: «'Εχεις, βλάμη, ιερά ύποχρέωση!» Γκούχ! γκούχ! γκούχ! τό αναγνωρίζει πρόεδρε ιερά ύποχρέωση... μεταξύ μας, πώς νά γίνει, έ; «Νά γίνει, πρέπει νά γίνει, βλάμη! "Αν τή συγυρίσει ο λοχαγός ή καμπουρίτσα σου χάρισε αυτοστιγμεί τό διαζύγιο». Μά δέν παλάβωσε ο Καρδερίνης πρόεδρε νά παραπετάξει τ' αποκούμπι του, σά νά λέμε τό ΙΚΑ του, για νά φορέσει τό στεφάνι σε κείνη τήν έπιπόλαιο, τήν άστατη. Και τόν ίδιο τόν δυστυχή πατέρα της έπρόδωσε, τό ταμείο του ξάφρισε. Πώς μπορείς νά τής έχεις έμπιστοσύνη πρόεδρε; «Χμ,

δέν μπορείς, δέν μπορείς!» μουρμούρισε ό Γιαμπάς συλλογισμένος. Έμ κι ό Καρδερίνης αυτό ύποστηρίζει πρόεδρε, όρθώς τήν αποκλήρωσε ό πρόεδρος. «Κι έσύ 'σαι συμφεροντολόγος ξετσιπωτός!» ανακάθησε ό Γιαμπάς. «Άχ, ή αγάπη μετράει, πρόεδρε. Δέ μετράνε τά στεφανοχάρτια, μόνο ή αγάπη!» «Χμ!» έκαμε ό Γιαμπάς. Γιατί νά πούμε τούς καταστρέφει τήν αγάπη ό πρόεδρος, γιατί; κλαψούρισε ό Καρδερίνης, κι ένπάση-περιπτώσει πόσα καθάρισε ό πρόεδρος; ψωροδεκάρες καθάρισε, ό μαυρο-Καρδερίνης κουβέρτα δέν έχει νά σκεπαστεί ό δόλιος στή βαρυχειμωνιά κι είναι άρρωστος πρόεδρε, γκούχ! γκούχ! πεθαίνει... τάπραματάκια πού του ληστέψανε οί δύο άπιστοι είναι τό βιός του πρόεδρε, «σέ ίκετεύω, κράτα τό πιστόλι άμα τό γουστάρεις για τόν κόπο σου και δώ' μου τά παλιοπράματα πού σου άκουμπήσανε... άντε, κράτα και τήν τηλεόραση, πρόεδρε, χαλάλι σου!»

«Έμένα κατηγορείς, άχάριστε;» Μιά γερή σκουντιά κι ό Καρδερίνης από τό τενεκέδι του Μανολάκη βρέθηκε κατάχαμα πλάι στίς μπότες τής Βικτωρίας – μέ σπιρούνια μπότες, χοντρές δερμάτινες. Θεόρατος πάνω του ό πρόεδρος κραδαίνει στά στραβά τή μαγκούρα του: «Έγώ πού σέ προστατεύω, θεομπαίχτη, τ' άποκούμπι σου!... Κι έχτές, αλήτη, μέ ξαναπρόδωσες!»

«Όχι, όχι, πρόεδρε», ψέλλισε, «νά μή δούνε στεφάνι τά κορίτσια μου!»

«Έγώ ύπονομεύω, λέει, τό κοινωνικό καθεστώς, έγώ! ψιθυρίζω, λέει, ανατρεπτικά ανέκδοτα – στό λοχαγό τόν μπόγια, ψεύτη, μέ κάρφωσες για νά γλιτώσεις τό ξύλο στην άνάκριση».

Βαλαντωμένη στό κλάμα ή Βικτωρία κλώτσησε τόν Καρδερίνη μέ τή χοντρή της μπότα: «Θά σέ πεθάνει ό βρωμοχαφίες! Πάρε τόν Κυριάκο στό τηλέφωνο, μωρέ πρόεδρε, τηλεφώνα στόν Κυριάκο νά τότε κρεμάσει στό τσιγκέλι άνάποδα».

Όπωςδήποτε ή Μαριάνα κατάφερε νά ήρεμήσει πάλι τόν

πρόεδρο. Τόν κάθισε, τοῦ βόλεψε τό μπαστούνι ἀνάμεσα στά σκέλια, τοῦ χαϊδεύει τό κούτελο. Τέλος, τοῦ ἔβαλε στά χέρια τήν τράπουλα — τά δάχτυλά της εἶναι μακριά καί λεπτά δίχως τοσοδά ψεγάδι, δάχτυλα καλλιτέχνημα ἰδανικά. Καί ἀμήχανος ὁ ἀντιπρόεδρος ξερόβηξε: «Πρέπει ν' ἀρχινίσει ἡ γενική συνέλευση, πρόεδρε».

«Εἰκοσάρικο τό τσίπ!» Ὁ Γιαμπάς συννεφιασμένος μοιράζει φύλλα στόν ψηλέα, στόν ἀντιπρόεδρο, στό Μανολάκη — ξανά κολλητά στό στέρνο τους ψηλαφοῦν τά τραπουλόχαρτα. Κουδούνισε τό τηλέφωνο κι ἡ Μαριάνα πού τό σήκωσε ψιθυρίζει στό αὐτί τοῦ προέδρου, τοῦ ἔχωσε στή χούφτα τό ἀκουστικό. «Μπρέ, καί μεῖς νομίσαμε πώς σέ σκοτώσανε στή διαδήλωση... ὁ κάλπικος παράς δέ χάνεται, χό-χό!» γελάει χοντρά ὁ πρόεδρος κι ἀκούει στό τηλέφωνο, καθετόσο ἐπικυρώνει: «Ναί... καλά...ναί... βέβαια... ἔγινε!» Τό μονόδρομο τηλεφώνημα γρήγορα τελείωσε κι ὁ πρόεδρος ἀκούμπησε βαριά πάνω στό τραπέζι τίς παλάμες του· μέ τό κεφάλι καταπίσω στοχάζεται ἀσάλευτος, καθαρίζει πότε πότε τό λαρύγγι του: χμ!... χμ!... Λοιπόν κι ὁ Καρδερίνης ξεσκονίζει δυνατά, ντάπ! ντάπ! ντάπ! τή σταχτιά καμπαρντίνα του, διπλάρωσε τή Βικτωρία καί μουρμούρισε ἀδιάφορα ἀλλά γλυκά:

«Ἐκεῖνο τόν Κεχαγιά τό λοχία, κούκλα μου... νά σέ χαρῶ, τόν Κεχαγιά, καλέ κούκλα μου, δέν τότε λένε Κυριάκο, ἔ;»

«Τόν κακό σου καί τόν ἀνάποδο, συμφεροντολόγε ἀλήτη!»

Τώρα ὅμως στά γραφεῖα τοῦ "Φάρου" ἔχει ἐπικρατήσει ὁ πυρετός τοῦ συναγερμού. Τά μέλη σέρνουνε τά ποδάρια τους, βροντᾶνε τά μπαστούνια ἢ θαρᾶνε δοκιμαστικά τά κλαρίνα, γρατσουνᾶνε χορδές σέ μπαγλαμαδάκια μπάντζα μαντολίνα, ἐτοιμάζονται νά ἐξορμήσουνε ὀμαδικῶς μέ τούς πλασιέδες. Μπάμ!... μπάμ!... μπάμ!... σημαδεύει μέ ἐπίσημο ρυθμό ἡ γκρανκάσα τίς προσταγές τοῦ προέδρου — πέφτουνε βροχή: Ἄπαγορεύεται νά πουλήσουνε κι ἓνα φύλλο τοῦ "Φάρου",

ἀλλιώτικα θά ἐκτεθεῖ πολιτικῶς τό περιοδικό τους ἢ ραχοκοκαλιά τῆς παράταξης! προστάζει ὁ Γιαμπάς ἀπό τό θρόνο του· ὡσότου παρέλθουν οἱ πονηρές ἡμέρες μοναχά μουσική καί πιατάκι, συνεννοηθήκανε; Ἔγινε πρόεδρε! πειθαρχικά τά μέλη ὁμοφωνοῦν καί κουρντίζουνε τά ὄργανα. Ἀπαγορεύεται ν' ἀγκυροβολήσουνε, μόνο κίνηση, ἀδιάκοποι ἐλιγμοί καί κίνηση, προστάζει μέ στρατιωτική ἀκριβολογία ὁ Γιαμπάς· συνεχῶς θά περιπολοῦν σέ καφενεῖα ταβέρνες ζαχαροπλαστεῖα μπακάλικα χασαπιά μανάβικα καί σέ σπίτια σπίτια σπίτια, θά τρυπώνουν στίς αὐλές στίς κουζίνες στίς κάμαρες καί καθόλου ἐκκλησία σήμερα, ὅποιος παρακούσει διαγράφεται, «δέ μᾶς ἐνδιαφέρουνε σήμερα τά γεροντάκια καί οἱ ἀγαθιάρηδες», προστάζει ἀπειλητικός ὁ Γιαμπάς, τό καταλάβανε; «Τό καταλάβαμε, πρόεδρε, ἔγινε!» Θά σκορπίσουνε στίς συνοικίες, Ποδαράδες Γκούζη Κολοκυθού Παγκράτι Γαργαρέτα Θυμαράκια, σ' ὅλες τίς συνοικίες, τήν εὐθύνη τῆς περιφέρειας τήν ἀναλαβαίνει ὁ ἀντιπρόεδρος. «Στούς ὀρισμούς σου, πρόεδρε, παρών!» Τί ἄνεμος φυσάει στά πνεύματα, ἀπαιτεῖ νά γνωρίζει ὁ πρόεδρος, τί κουβεντιάζουνε γιά τή φοιτητική ἐξέγερση, γιά τό παράνομο ραδιόφωνο, μήπως κατεβοῦνε αὔριο στή διαδήλωση; «θέλω σφυγμομέτρηση τῆς λαϊκῆς καρδιάς». Ἔγινε, ἔγινε πρόεδρε! «Ἐλεῆστε ἀδέρφια μου καί καλή λευτεριά — αὐτό! συνεννοηθήκαμε; νά προκαλοῦνται συζητήσεις νά φανερωθοῦνε οἱ λογισμοί. Ὡς τό βράδυ θά μοῦ ἀναφέρετε μέ τήν πάσα ἀκρίβεια!» προστάζει ὁ Γιαμπάς τσεκουράτα. Καί θέλει ντοκουμέντο τίμιο πρὸς τό συμφέρον τῆς παράταξης, ὄχι ἀδιαλλαξίες γιά τό βασιλιά καί πρασινάλογα ἀντιπρόεδρε, ὅποιος ξαναπεῖ διασπαστικές κουταμάρες διαγράφεται! Τίμιο καί τίμιο πρόεδρε προέχει ἡ παράταξη, συναινεῖ ὁ ἀντιπρόεδρος. Συναινεῖ καί ἡ γκρανκάσα: μπάμ! Ὁ Γιαμπάς ξεπροβόδώνει τή γενική συνέλευση: «Νά πᾶτε στό καλό, σαῖνια μου, καί προσεχτικά... ἔχει νά πλέξει τό μοσχάρι στό αἷμα».

Στά γραφεία του "Φάρου" ήσυχία· απόμεινε μόνο η ήγεςία.

«Μαριάνα, ό βλάμης νά μή φύγει, τόν χρειάζομαι», παράγγειλε ό Γιαμπάς καί μέ τίς παλάμες στό τραπέζι άσάλευτος στοχάζεται. Γύρισε κάποτε κατά τό παράθυρο, άπλώνει στό κενό τή χέρα του. «Που είσαι, Βικτωρία;... Δίχως σύμπνοια θά καταστραφεί ή παράταξη, οί μέρες είναι πονηρές. "Ας συσπειρωθούμε σάν τίς κληματοβεργες».

«Κι έγώ κληματοβεργα... κι έγώ, μωρέ πρόεδρε!» κλαίει καί γελάει από περηφάνια ή γυναίκα του, μέ λαχτάρα του φιλάει τά δάχτυλα.

Ό Λεωνίδας καί ό Μανολάκης θά έγκατασταθουν εκεί, θά διανυχτερέψουνε. Καί θά τους συνοδέψει ή Βικτωρία, παραγγέλνει τώρα ό Γιαμπάς μέ περίσκεψη, «λεπτή άποστολή στού λύκου τό στόμα, μόνον άνθρωποι δικοί μας θά τή βγάλουνε πέρα». «Πρόεδρε, ό Λεωνίδας είναι πιτσιρικάς. Νά πάω έγώ καλύτερα;» προσφέρθηκε όλος αυταπάρνηση ό αντιπρόεδρος. Μήτε τό συλλογίστηκε ό Γιαμπάς: όχι, όχι, είναι περασμένος στά χρόνια ό αντιπρόεδρος, θά προξενήσει κακή έντύπωση, ύποψίες. «Έγώ είμαι είκοσι τριώ χρονώ», λέει μέ καμάρι ό ψηλέας. «Μπράβο, ό,τι πρέπει, άγόρι μου!» λέει ό Γιαμπάς, καί πόσω είναι ό Μανολάκης, έ; «Τριάντα έξι, πρόεδρε». «Κι έγώ τριάντα έξι είμαι, πρόεδρε», λέει μέ κάποιο κατακάθι πικρίας ό αντιπρόεδρος. «Ό Μανολάκης όμως είναι σπανούλης, μοιάζει μέ δεκάξι», ψαχουλεύει ό Γιαμπάς του Μανολάκη τά μάγουλα καί χαμηλώνει συνωμοτικά τή φωνή: θά στείλουνε άμέσως τό τηλεγράφημα συμπαραστάσεως προς τήν κυβέρνηση νά δημοσιευτεί στίς έφημερίδες αύριο, θά τό υπογράψει ό αντιπρόεδρος. «Έγώ είμαι αντιφασίστας, πρόεδρε!» «Προέχει, αντιπρόεδρε, ή σωτηρία τής παράταξης». Καί καλού κακού ό αντιπρόεδρος άς δώσει στό μαντολίνο του

μιά πρόβα "Τ' αἴτου ὁ γιός", δέν ξέρεις ποτέ τί γίνεται...
Βικτωρία!

«Ναί, καρδούλα μου, πρόεδρε!»

Τρία κατοστάρικα στή Βικτωρία γιά νά ψωνίσει τό σουτιενάκι της, κι ἐπιπλέον ἕνα ἕνα τῆς μετράει ὁ πρόεδρος τά πέντε χιλιάρικα πού ἀνάσυρε ἀπό τήν τσέπη. «'Οχι καλπουζανιές, Βικτωρία, εἴπαμε!» – διότι αὐτή τή φορά τήν ἔγδαρε ὁ πρόεδρος, θά τήν παραδώσει στόν Κυριάκο. Καί γιά νά 'ναι σίγουρος ὁ πρόεδρος, νά τοῦ ὀρκιστεῖ ἡ Βικτωρία στό φῶς της. Στό φῶς της τοῦ ὀρκίζεται καί διπλώνει κατοστάρικα χιλιάρικα μέσα στόν κόρφο της, θριαμβευτικά κοιτάει τή Μαριάνα πού 'χει κιτρινίσει. Μόλις θά εἰσχωρήσουνε Λεωνίδας Μανολάκης Βικτωρία, παραγγέλνει ὁ πρόεδρος, θά χαρίσουνε στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή τά τρόφιμα ἐκμέρους τοῦ προέδρου. «Βικτωρία, πέντε χιλιάδων τρόφιμα προσφέρει ἡ παράταξη. Ἄλλη μιά καλπουζανιά καί χάθηκες!» «Νά μήν ξημερώσω, πρόεδρε!» Καί προσοχή, μοναχά ἐπαναστατικά τραγούδια ἐκεῖ, παραγγέλνει ὁ πρόεδρος, «γιά παίξε, Μανολάκη, νά σ' ἀκούσω "Βόλγα Βόλγα"». Κατιτί κλαψιάρικο στενάζει τρίζοντας τοῦ Μανολάκη ἡ φουσαρμόνικα. «Εὔγε!» λέει ὁ Γιαμπάς, γιά ν' ἀκούσει καί τό Λεωνίδα "'Οτσιτσόρνια!». Γρατσούνισε καί ὁ ψηλέας κατιτί λυπητερό στό μπάντζο του. «Εὔγε!» λέει ὁ Γιαμπάς καί τούς ξεπροβοδώνει μέ εὐχές μέ παραινέσεις: νά τό μηνύσουν ἐμπιστευτικῶς στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή, θά γίνει σφαγή. Κανένας δέ θά κατηγορήσει αὔριο τόν πρόεδρο! Ὁ πρόεδρος τά εἰδοποίησε ἐγκαίρως τά παιδιά μας ὅτι θά τά σφάζουνε... «Φύγανε, Μαριάνα; Ποῦ εἶναι κείνος ὁ βλάμης;»

Δίπλωσε κι ἡ Μαριάνα μέσα στόν κόρφο της ἕνα πεντακοσάρικο πού τῆς χάρισε ὁ πρόεδρος, μαζί μέ δύο φιλιὰ στό μάγουλο, γιά νά ψωνίσει ἀπό τίς μπουτίκ σουτιενάκι. Πειραγμένη κι ἀκατάδεχτη ἀγναντεύει τό δρόμο ἀπό τό παράθυρο, ἐκεῖ ὅπου ὁ Γιαμπάς τήν πρόσταξε νά στέκει. Στήν ἄλλη

πάντα του γραφείου, σιμά στην πόρτα, ο Καρδερίνης έχει φωλιάσει μέσα στη φαρδιά άγκαλιά του πρόεδρου, πού χτυπάει και τον άερα μέ τό μπαστούνι του όλόγυρα. «Έντάξει, πρόεδρε, στό παράθυρο... δέ μάς άκούει», του ψιθύρισε.

Κι ό Γιαμπάς του ψιθυρίζει: μπορεί νά γίνει κάτι, μέ τό άζημίωτο, καμιά δεκαπενταριά χιλιάρικα... άφου ενδιαφέρεται ό βλάμης, θά μάθει ό Γιαμπάς πού τ' άκουμπήσανε, «νοικοκυριό κομπλέ σου σηκώσανε, καψούρη, πάνω άπό έκατό χιλιάρικα». Παλιοπράματα πρόεδρε σαβούρα, τό πολύ νά θυσιάσει ό Καρδερίνης δυό τρία χιλιάρικα έπειδή τόν άφήκανε γυμνό στό έλεος, γι' αυτό ενδιαφέρεται — και μέ τρόπο του πέρασε στη χούφτα τά κλειδιά και τήν ταυτότητα τής νεαρής μαμάς. «Τηλεόραση, ψυγείο, ραδιόφωνο, κουστούμια — παλάβωσες, βλάμη; Δέν τό ρισκάρω έγώ στό τσάμπα, δώδεκα χιλιάρικα άκατέβατα!» φαχουλεύει μέ τρόπο ό Γιαμπάς τά κλειδιά τήν ταυτότητα, τά 'κρυψε στην τσέπη του: «Δέν άξιζουνε, ίσα ίσα ό μπελάς και τό ρίσκο, βλάμη... Πότε;» «Φρέσκα είναι πρόεδρε, στό Πολυτεχνείο μπροστά προλίγου κοσμοχαλασιά». «Μπελαλήδικες δουλειές, σου βγαίνουνε και τζίφος, κάνα τρύπιο πάπλωμα. Όχι, όχι!» κουνάει ό Γιαμπάς τό κεφάλι άνυποχώρητος, χτυπάει τόν άερα όλόγυρα μέ τό μπαστούνι. «Γιατί δέ σ' άκούω, Μαριάνα;» Άπό τό παράθυρο ή Μαριάνα τίναξε καταπίσω περήφανα τά κόκκινα μαλλιά και σιγομουρμουράει ένα τραγουδάκι. Έβγαλε άξαφνα τή γλώσσα της στον Καρδερίνη πού ιδροκοπάει ψιθυριστά νά μεταπείσει τόν πρόεδρο: ήτανε καλοντυμένη ή χήνα, κρατούσε άγκαλιά ένα μυξιάρικο δέν τό πήρε πρέφα, μέσα άπό ταγάρι... δέ βλέπει τήν ταυτότητα ό πρόεδρος; σύσταση άριστοκρατική Κολωνάκι πρόεδρε! «Έχει δυσκολίες, βλάμη. Μπορεί νά μετακόμισε. Όχι, όχι, όχι!» Του χάιδεψε τόν ώμο ό Καρδερίνης: εάν ενεργήσει άστραπιαία ό πρόεδρος, σύσσωμη ή άστυνομία ενεπιφυλακή καταδιώκει τήν άναρχία σήμερα, ό δρόμος άνοιχτός... άς μήν ήτανε ό Καρδερίνης όργανο, μήτε γιά διακόσα

χιλιάρικα δέν τό χαράμιζε τέτοιο κελεπούρι. Μά ἔχει ἐμπιστοσύνη, δέν θά τόν ἀδικήσει ὁ πρόεδρος, «σέ παρακαλῶ, κάνα δυό χιλιάρικα μπροστάντζα, πρόεδρε, μ' ἀφήκανε οἱ δυό ἀπιστοι ταπί».

Ψού-ψού-ψού-ψού, τά βρήκανε, δώκανε τά χέρια κι ἡ Μαριάνα πού τούς παρακολουθεῖ κάτω ἀπό τίς μακριές βλεφαρίδες της σταμάτησε τό τραγούδι... Ἀπό Δευτέρα ἐάν μάθει κάτι ὁ πρόεδρος, πού ἀκουμπήσανε τό βιός τοῦ Καρδερίνη... ὄχι, ἀποκλείεται νωρίτερα! ἐδῶ χαλάει ὁ κόσμος, κηρύχτηκε ἐπανάσταση, ἄς ὑπομονέψει ὁ βλάμη. Καί μεγαλόψυχα ὁ πρόεδρος τοῦ χάρισε μπροστάντζα ἓνα πενηντάρι. «Χάθηκες, βλάμη, ἂν βγεῖ τό κελεπούρι τζίφος. Γραμμάτια σύν τόκοι, θά σέ χώσω στή φυλακή, δέ μοῦ γλιτώνεις! Κι ἀπό Δευτέρα ὁ Μένιος δέ θά 'ναι ὑπουργός γιά νά σέ ξαναβγάλει, θά κάνετε παρεῖτσα πίσω ἀπό τά σίδερα... Μαριάνα, τηλεφῶνα στό Γεράσιμο. Νά 'ρθεῖ ἀστραπιαῖα ἔχουμε δουλειά!» Κι ὁ Γιαμπάς σαρκαστικά χαμογέλασε λές καί θωροῦνε τ' ἀσπρουλιάρικα μάτια του τόν Καρδερίνη πού χλόμιανε σάν τό κερὶ τοῦ ἐπιτάφιου, ἄδραξε στήν πόρτα τή μπετούγια. «Σέ κοροϊδέψανε, βλάμη, δέν ἔφυγε στή Γερμανία... οὐαί καί ἀλίμονο ἂν σέ τρακάρει πουθενά, σοῦ τό χρωστάει. Εἶναι καί μαχαιροβγάλτης...»

Στό βάθος στήν πλατεία Ὁμονοίας τά συντριβάνια πηδᾶνε πανύψηλα στόν ἥλιο τοῦ ἀπομεσήμερου στραφταλίζουνε τά νερά τά γκρίζα κράνη – ἀστυφύλακες κυνηγᾶνε μέ τά ρόπαλα ἓνα μπουλούκι διαδηλωτές πού τρέχουνε πρὸς τήν ὁδὸ Τρίτης Σεπτεμβρίου. Ἐξω ἀπό τό ὑπουργεῖο Δημοσίας Τάξεως κρανοφόροι σέ παράταξη ἀσάλευτοι. Καί μολοντοῦτο, λίγο παρέκει, τό πλῆθος μπροστά στό Πολυτεχνεῖο ἔχει ἀπλωθεῖ, πλημμυρίζει τώρα τήν ὁδὸ Πατησίων ὡς πέρα ἀπό τό Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο. Τό ξεφάντωμα τῆς λευτεριάς...

ΤΟ ΚΟΜΠΟΛΟΪ του μαστρο-Μπαμπᾶ, κεχριμπαρένιες χάντρες κίτρινες μέ πορτοκαλιά νερά, ιριδίζει ἕνα φωτοστέφανο ἀνάμεσα σέ μιά Ταναγραία κι ἕνα πιάτο κινέζικο. Διαχτίδες χτυπᾶνε λοξά ἀπό τή γρίλια τήν κρυστάλλινη βιτρίνα καί τά κομψοτεχνήματα φεγγοβολᾶνε στοιβαγμένα ἑτερόκλητα — μυροδοχεῖα ἀπό ἀλάβαστρο, παλάσκες ἀσημοκαπνισμένες, μανικετόκουμπα, πιστόλες, μπρούντζινα θυμιατήρια, ἐνώτια, περιδέραια, λυχνάρια, δαχτυλίδια, νομίσματα, γιορντάνια μαλαματένια, ρολόγια μέ καπάκι καί καδένα, ἀφρικάνικα ξόανα, πόρπες καί σταυροί ἀδαμαντοκόλλητοι, χάλκινα καί πήλινα εἰδώλια, ταμπακέρες ἀπό κυπαρίσσι ἀπό πλατίνα ἀπό φίλντισι — μιά ζούγκλα καλλιτεχνικοῦ ἀποθησαυρισμοῦ διαλαλεῖ πῶς ὁ Μένιος Κατσαντώνης εἶναι φανατικός συλλέκτης· τό ἴδιο διαλαλεῖ καί τό εὐρύχωρο σαλόνι του — μάλλον αἴθουσα ἐκκεντρικοῦ μουσείου: ἔπιπλα ἐποχῆς ἀνάκατα, βικτωριανά γιαπωνέζικα αὐτοκρατορικά σπανιόλικα, ἔλαφοκέρατα κιλίμια πίνακες χαρακτηριστικά κεντήματα καί τάπητες στούς τοίχους, πέρσικα χαλιά καί φλοκάτες μετσοβίτικες στό πάτωμα... Σ' ἕνα ἀνάκλιτρο τῶν Λουδοβίκων, πλάι στό πελώριο ραδιογραμμόφωνο, ἀναπαύεται ὁ γαλανομάτης μυστικός μέ τά χέρια σταυρωτά στήν κοιλιά πάνω στό περίστροφο. Καί δέν ξεκολλάει ἢ

ματιά του από τόν Καρδερίνη, πού 'χει πιά σκεβρώσει εμπρός στή βιτρίνα.

«Δέν πᾶς στό καλό, πατριωτάκι! Σέ δέχτηκε ὁ ὑπουργός».

Μελιστάλαχος τοῦ ἐξηγεῖ ὁ Καρδερίνης πώς αἰφνιδίως βάρωσε τό τηλέφωνο, τηλεφωνάει στόν ξάδερφο ὁ κύριος Πρόεδρος ἀπάνω πού ὁ Καρδερίνης σήκωνε τό μπατζάκι του, γκούχ! γκούχ!... ἀπομείναν ἐκκρεμές τά οἰκογενειακά. Θ' ἀνοίξει ὁ ξάδερφος νά τόν φωνάξει στό γραφεῖο του...

«Πάει ἓνα μισάωρο πού σέ σκόλασε, δέν τηλεφωνάει πιά στόν Πρόεδρο. Θέλει ὁ ὑπουργός νά δεῖ τό μπατζάκι σου;... σίγουρα;»

«Ἄνοιξε καί ρώτα τον, ρέ συνάδερφε!» Πίσω ἀπό τήν κλειστή τζαμόπορτα τοῦ γραφείου ὁ Μένιος Κατσαντώνης ἀκόμα βροντοφωνάζει θεληματικά στό τηλέφωνο.

«Καί τί ἔχεις κάτω ἀπό τό μπατζάκι σου;»

«Ἄνακατώνεσαι στά οἰκογενειακά, ρέ συνάδερφε!»

Ἄγκάθι ἐκεῖνο τό "ρέ συνάδερφε", δάγκωσε τό καστανό μουστακάκι του: «Ἄφοῦ γελοῦσε ὁ ὑπουργός... τό πρωί δέ σοῦ παράγγειλε μόνο ἐάν ἔχεις κατιτί σοβαρό; Τράβα φύγε, λέω, μή βρῶ κι ἐγώ τό μπελιά μου, πατριωτάκι!»

Ἡ γριά ὑπηρέτρια φέρνει στό σαλόνι καφέ καί μπισκότα σέ δίσκο ἀσημένιο· τ' ἀκούμπησε σ' ἓνα τραπεζάκι ἐξάγωνο μέ ἔνθετα ἀπό ἔλεφαντόδοντο. Σά νά τόν ἐγκαρδίωσε ἡ σιωπηλή παρουσία της ὁ Καρδερίνης κάθησε ἐπιτέλους ἄκρη ἄκρη σέ μιά πολυθρόνα ροκοκό, τέντωσε τά πόδια νά ξεμουδιάσουνε — τσαλαπατημένα τά παπούτσια του ἀγυάλιστα.

«Ἄννα, εἶπε ὁ ὑπουργός νά τόν φιλέψεις;» ἀνασηκώθηκε ὁ γαλανομάτης ἀπειλητικός δυό σπιθαμές κοντούλης στό ἀνάκλιτρο. Καί στ' ὀργίλο του γνέψιμο ἡ ὑπηρέτρια πῆρε τό δίσκο ἀπό τό τραπεζάκι, στό κατώφλι πίσω ἀπό τήν πλάτη του σταυροκοπήθηκε. Ζόρικος χαϊδεύει τό περίστροφο: «Ρέ πατριωτάκι, εἶσαι καί σεσημασμένος. Τόσοι θησαυροί... ἔχω εὐθύνη ἐγώ ἐάν μᾶς σουφρώσεις τίποτα».

Ὁ Καρδερίνης σηκώθηκε, ἔστρωσε μέ τήν παλάμη τό βελούδο τῆς πολυθρόνας καί κόλλησε τή μύτη του ξανά στήν κρυστάλλινη βιτρίνα· δέ φεγγεβολάει πιά, ὁ ἥλιος ἔχει τραβηχτεῖ ἀπό τή γρίλια. Εἶναι ὅμως καί τοῦτος ὁ μυστικός ἀνοικονόμητος:

«Ρέ πατριωτάκι, γιά βάλε τά χέρια στίς τσέπες... Μπράβο! Ζαλίστηκα νά παρατηρῶ μήπως τρυπώσεις πουθενά τά δάχτυλα».

Πρόβαλε ἀπό τό γραφεῖο του ὁ Μένιος Κατσαντώνης. Ἡ ρόμπα του μεταξωτή χρυσοκίτρινη μακριά ὡς τούς ἀστράγαλους, τά μαλλιά σέ φιλεδάκι. Εὐθυτενής, παράστημα καί χαρακτηριστικά ἀρρενωπά σχεδόν ἀγροῖκα — ἄν ἐξαιρέσεις τά μάτια του, ἄχρωμα κι ἀνέκφραστα ἴδια ψόφια ψάρια, ὁμορφάνθρωπος μέ πλατιά ἀπήχηση.

«Ἄ, ἐδῶ εἶσαι ἀκόμα;... Ἔλα δύο λεφτά, ἔχουμε κάποιο ζητηματάκι».

Καί τό γραφεῖο τοῦ Μένιου Κατσαντώνη μοιάζει μέ παλαιοπωλεῖο κατάμεστο — διστάζεις νά σταθεῖς, νά κουνηθεῖς ἢ νά ἔγγιξεις μήπως προξενήσεις καμιά ζημιά στά ἐκθέματα. Ὁ Καρδερίνης, ὡστόσο, μόλις ἔκλεισε ἡ πόρτα σωριάστηκε σ' ἓνα δεσποτικό θρονί σκοροφαγωμένο μέ σκαλιστά χερουβείμ στό ἐρεισίνωτο.

«Ἄς εἶσαι ὑπουργός, θά σέ μαλώσω, ξάδερφε! Σάν περιγελαῖς τόν κίνδυνο φέρεσαι ἐπιπόλαια. Κόκκινο ἐκλαμπρότατο σ' ἔβρισε ὁ μπόγιας... Γιά γέλια εἶναι, ξάδερφε;» Ὁ Μένιος Κατσαντώνης ξεφυλλίζει τό περιοδικό "Newsweek" μπροστά σέ μιά βιβλιοθήκη χαμηλή γεμάτη στό πάνω μέρος της ἀγαλματάκια πορσελάνες κηροπήγια μινιατοῦρες εἰκονίσματα. Τράβηξε ὁ Καρδερίνης τό μπατζάκι του: «Κοίτα, κοίτα!... γκούχ! γκούχ! γκούχ! Καλάμια, παῖδια καί πλεμ-

νια, πέντε ώρες μέ ἀργάζανε οί δάρτες προσχάριν σου, γιά νά σέ προδώσω αίσχρά... Κι ἄν ἔστειλε τελεσίγραφο ὁ στόλος, ἔ; Ἄμ ὁ παλιο-Γιαμπάς;»

Χαμογελώντας ὁ Μένιος Κατσαντώνης μάζεψε ἀπό μιά κουνιστή πολυθρόνα βιεννέζικη καί τό περιοδικό "Time". Τά δύο ἀμερικάνικα περιοδικά βρεθήκανε στό χέρι τοῦ Καρδερίνη – ὅπως τῆς νυχτερίδας κοκαλιάρικο. Καί στά δύο ἀπό μιά γελαστή φωτογραφία τοῦ Μένιου Κατσαντώνη κοντά στίς σκυθρωπές μορφές τοῦ δικτάτορα τοῦ πρωθυπουργοῦ του· καί παράλληλα, στιγμιότυπα ἀπό τή διαδήλωση τῶν φοιτητῶν τήν προπερασμένη Κυριακή στό μνημόσυνο τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου – ἀστυφύλακες ἐμπρός στό Νεκροταφεῖο ὑποχωροῦν ὕστερα ἀπό ἄγριο πετροβόλημα ἀτάκτως· διαδηλωτές ζητωκραυγάζουν στό πρόχειρο ὀδόφραγμα, καφάσια σκουπιδοντενεκέδες σανίδια, στή λεωφόρο Συγγροῦ· κρανοφόροι μέ ρόπαλα κακοποιοῦν διαβάτες στόν Ἄγνωστο... Ὁ Μένιος Κατσαντώνης ψάχνει τώρα στή μεγάλη βιβλιοθήκη του – ὡς τό ταβάνι κατάφορτη μέ τόμους χρυσόδετους.

«Ποῦ τό ἔμαθε, ξάδερφε, ὁ παλιο-Γιαμπάς πῶς ἐμεῖς δέν ἀνταμώσαμε; Καί ἀπειλεῖ θά σέ χώσουνε στή φυλακή τή Δευτέρα... Σέ παρακολουθοῦνε, ξάδερφε, σοῦ ἔχουνε μπλοκάρει τό τηλέφωνο καί μή γελάς ἐπιπόλαια! Ὁ λοχαγός ὁ μπόγιας ξεκρέμασε ἀπό τό στρατηγεῖο του τό κάντρο τοῦ Πρόεδρου. Καί τό στρατηγό τό Μιχαλάκη... τά τάνκς ἔστρεψε ἐναντίο σου. Νά τόν ἄκουγες πῶς ὑποκινοῦσε νά ρίξουνε τά τάνκς τόν Πρόεδρο!»

«Τόν ἄκουσα». Ὁ Μένιος Κατσαντώνης κατέβασε ἀπό τή βιβλιοθήκη ἓνα τόμο χοντρό, τό ντύμα δερμάτινο· τόν φυλλομετράει στά πεταχτά διαβάζει κι ἔχει πιά γλυκάνει ἡ θωριά του σά νά πέρασε πάνω της ἓνα σφουγγάρι μέ ἀνθόνερο. «Φαιδρή ἀνάκριση. Δυό σκαμπίλια, κακομοίρη μου, καί τί δέν ξέρασες! Ὅ,τι γίνεται στό Σῶμα τ' ἀκούω καί τό βλέπω!»

Ἄλαφιασμένη μιά ματιά ὁ Καρδερίνης λές γιά νά σιγου-

ρευτεί πώς δέν παραμονεύει ό κοντούλης μυστικός πίσω από τ' άδιάφανο κρύσταλλο τής πόρτας· ψιθύρισε: «Ξάδερφε, έσύ 'σουν στό τηλέφωνο;... πού ό κύριος λοχαγός σου λέει: έξαφανίσου χαφιέ στ' αρχίδια μου!... Μιά φορά έσένα δέ σε πρόδωσα».

«Όχι, φυσικά, έγώ... Γνωρίζουμε έπακριβώς τίς κινήσεις του. Καί τά τάνκς τά κρατάμε άλυσοδεμένα, δέ θά ξαναμπούν στην 'Αθήνα, άπαγορεύεται», χαμογέλασε συγκαταβατικά κι άπόθεσε τόν δερματόδετο τόμο άνοιχτό πάνω στού Καρδερίνη τά γόνατα. Δέν είναι βιβλίο αλλά σταχωμένα στό ντύμα φύλλα περγαμηνής λευκά μέ ξενόγλωσσα άποκόμματα άπό έφημερίδες και περιοδικά· στό κάθε δημοσίευμα άπαρέγκλιτα και φωτογραφία του Μένιου Κατσαντώνη. «Έχεις πανικοβληθεί. Δέκα λεπτά σε δείρανε οί τρείς στρατονόμοι πριν άπό τήν άνάκριση, όχι πέντε ώρες, μή μου παριστάνεις τό μεγαλομάρτυρα... Δυστυχώς ό Κυριάκος είναι κομπλεξικός και όλιγοφρενής. Τόν άνεχόμαστε έπειδή μās είναι χρήσιμος, ώσπου θά μās αναγκάσει νά τόν έξοντώσουμε... δυστυχώς! Μέ σένα πές μου τί γίνεται; Μ' εκθέτεις κι αυτό δέν τό άνέχομαι!»

«Ίιιχ, ό παλιο-Γιαμπάς!» μαδάει ό Καρδερίνης τά μάγουλα, ρουφηγμένα δυό γούβες κέρινες, αναδεύει στό δεσποτικό θρονί άνάστατος — μήτε πού πήγε ό νοϋς του, μωρέ ξάδερφε! Έφόσο και τό λοχαγό τόν λένε Κυριάκο. Έτσι; Κυριάκο δέν τόν λένε, ξάδερφε; Όπως τόν Κεχαγιά νά ποϋμε συνονόματοι...

Ό Μένιος Κατσαντώνης κάθησε πίσω από τό γραφείο του στητός και άπαιτητικός, ύπουργός σωστός, τό μελαχρινό πρόσωπό του έχει άξαφνα μεταμορφωθεί· κάποια άπόφαση κυφορεί δρακόντεια πού λαξεύει τό πηγούνι του πέτρινο — και τέτοιος ρεμπεσκές ό Καρδερίνης άνοιχοκύρευτος, λέει ώμά όργισμένα, πόσες χρυσές εύκαιρίες δέν έξανέμισε! Χαρτοπαίχτης και ρεμάλι, μπεκρής, άργόσχολος. «Ό,τι και νά του χα-

ρίσεις τὰ σκορπάει στά μπουζούκια στὸν ἵππόδρομο. Ποτέ στὴ ζωή του δέν ἐργάστηκε! Τοιουτοτρόπως ἐκθέτει τὸ Μένιο Κατσαντώνη, δίνει λαβή στὸν Κυριάκο καὶ τοὺς σύν αὐτῷ, ἐπωφελοῦνται οἱ ἀνόητοι λοχαγίσκοι πού ἀντιπολιτεύονται τὸ Μένιο Κατσαντώνη...

«Ἐάδερφε... τὰ λόγια τοῦ Γιαμπᾶ βγαίνουν ἀπ' τὸ στόμα σου!»

«Πικραίνεσαι. Ἄλλὰ φεῦ! εἶναι ἡ πικρὴ ἀλήθεια».

«Καὶ σένα σ' ἐπηρεάζει ὁ παλιο-Γιαμπάς!»

«Σοβαρολογῶ καὶ βιάζομαι!» ἔσμιξε ὁ Μένιος Κατσαντώνης τὰ ἐπιβλητικὰ του φρύδια. «Νά τί γυρεύω ἀπὸ σένα, μιά ἐλάχιστη ἐκδούλευση... Ἡ ἐλεγχόμενη φιλελευθεροποίηση πού ὑποσχέθηκε ὁ πρωθυπουργὸς ναυάγησε μέσα σ' ἓνα μῆνα. Στὴ φουρτούνα φαίνεται ὁ καπετάνιος, καὶ ἐάν συνεχιστοῦν ἐπὶ ἓνα εἰκοσιτετράωρο οἱ ταραχές, ὁ Πρόεδρος θά τὸν ἀπολύσει... Διάβασε τί γράφουν γιὰ μένα τὰ ἐγκυρότερα ξένα ἔντυπα: The Rising Fox... A Statesman of Tomorrow... Ὁ Πρόεδρος ἐπιθυμεῖ νέα ἰσχυρά κυβέρνηση πού θά διενεργήσει ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νόμου τίς ἐκλογές καὶ θά κερδίσει τίς ἐκλογές», μεϊδίασε αὐτάρεσκα. Τὰ ρουθούνια τοῦ Καρδερίνη πεταρίζουνε σάμπως νά τὰ γαργαλάει μέ τὰ ποδαράκια του κοριός. Ἀπίθωσε τὸ ντύμα μέ τίς περγαμηνές καὶ τὰ δυὸ ἀμερικάνικα περιοδικὰ πάνω σ' ἓνα μπρούντζινο σινί φορτωμένο μπακίρια – σαμοβάρι χουλιάρια μπρίκι τάσι μύλος τοῦ καφέ. Στὸ ὑπουργικὸ γραφεῖο, ἀνάμεσα σέ μιά στοίβα ἀπὸ κρατικούς φακέλους καὶ σέ τρία ψαλιδάκια γιὰ τὰ νύχια, μιά χρυσὴ κορνίζα – τὸ φωτογραφικὸ πορτραῖτο κάποιας καλλονῆς ἀνήλικης: μελαγχολία τῆς ἡθης, βλέμμα ἀπλανές στά σύννεφα, χεῖλια ὠριμα ἡδυπαθῆ. Ἀπὸ τὴν Ἐκάβη σου – ἡ ἀφιέρωση, παιδιάστικα μαῦρα γράμματα, στὸ ἄσπρο μπλουζάκι πού σφίγγει ἐφαρμοστό ἓνα στῆθος τέλειο... «Διαρρήκτης, πλαστογράφος, ἐμπρηστής, κλεπταποδόχος, σωματέμπορος», ἀπαριθμεῖ ὁ Μένιος Κατσαντώνης ἀτενίζοντας ρεμβαστικὰ τὴν κορνίζα.

«Τέσσερις καταδίκες σέ πολυετή φυλάκιση. Τόσο βεβαρυμένο τό ποινικό μητρώο!... αποκλείεται νά έξακολουθήσεις νά φέρεις τό όνομα Μενέλαος Κατσαντώνης. Διαρρήδην αποκλείεται!»

Χτύπημα διακριτικό στήν πόρτα... Ἡ γριά ὑπηρετρία τσουλάει κοντά στό Μένιο Κατσαντώνη ἕνα στρογγυλό τραπεζάκι — χυμός λεμονιοῦ σέ πολυεδρική καράφα κρυστάλλινη, ἄφθονες ἀγγουρόφλουδες σέ φαρφουρένια κούπα μέ παγάκια· ὅμως ὄχι πιά καφές καί μπισκότα γιά τόν Καρδερίνη, μήτε ἕνα νερό. Ἀποφεύγει ἡ γριά τό βλέμμα του καί σκύβοντας τό λευκό σχεδόν φαλακρό κεφάλι γεμίζει ἀπό τήν καράφα τό μοναδικό ποτήρι — πολυεδρικό ἐπίσης κρυστάλλινο.

«Σ' ἕνα εἰκοσάλεπτο νά μέ περιμένει τ' αὐτοκίνητο. Εἶδοποίησε τό Νάκο, Ἄννα!»

Στό σαλόνι ὁ κοντούλης μυστικός πασπατεύει τά κουμπιά στό ραδιογραμμόφωνο. Ἡ ὑπηρετρία βγαίνοντας ἀθόρυβα ἔκλεισε τήν πόρτα· καί τήν ἴδια στιγμή ἀντήχησε ξανά πίσω ἀπό τό τζάμι ἐκεῖνος ὁ βαθύς ἀντρίκειος καημός:

...θά σημάνουν οἱ καμπάνες

«Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο, ξάδερφε, νάταμας!... Γιατί δέν τούς κυνηγάει ἡ ἀστυνομία;» Λαχανιαστά ὁ Καρδερίνης, ὅσο ρουφάει γουλιὰ γουλιὰ ὁ Μένιος Κατσαντώνης τό λεμόνι, τοῦ ἀναπτύσσει πῶς ὁ λοχαγός ἔχει φυτέψει παντοῦ χαφιέδες, σπιουνάροι καί τά πιά ἀξιόλογα προσώπατα, ποιός ξέρει τί λέρα εἶναι ὁ... — τοῦ γνέφει κατά τό σαλόνι μέ νόημα — ἐφόσο ξάδερφε ὁ λοχαγός ἔκαμε σκουπίδι τόν Πρόεδρο λές καί εἶναι καμιά σουρουκλεμέ ὁ Πρόεδρος, τοῦ ὑπαγόρεψε τούς ὄρους ὁ μπόγιας παρουσία ὑφιστάμενοι καί κρατούμενοι, κι ἀπό τόν Κορυδαλλό, ἔτσι τοῦ γουστάρει, ἀμολάει δικασμένο τόν παλιο-Γεράσιμο, τόν διορίζει στέλεχος στό Σῶμα. Πῶς θά τόν καθαιρέσει ὁ Πρόεδρος, ἔ; Μολωλαβέ στ' ἀρχίδια μου, τοῦ λέει ὁ μπόγιας. Κάνουν πῶς τόν ἄγγίξανε, τό ἐπαναστατικό συμβούλιο θά κατεβάσει στήν Ἀθήνα τά τάνκς καί τότε, ξάδερφο

καί Πρόεδρο, τούς μπουζουριάσανε αὐτοστιγμεί πού προφητεύει ὁ παλιο-Γιαμπάς. « Ἄλυσοδένονται τά τάνκς, μωρέ ξάδερφε;... ἄχ, εἶσαι ἐπιπόλαιος, ἐπιπόλαιος!» ὕψωσε ὁ Καρδερίνης τά χέρια. « Ἐμ, γι' αὐτό καί ἡ κωλο-ἀστυνομία ξεπιτούτου ἀδρανεῖ. Κόψε τους τό νερό νά κορακιάσουνε τά σκατόπαιδα ἐντός εἰκοσιτετραώρου, πού συνάξανε σύσσωμη τήν κόκκινη ἀναρχία στήν ὁδός Πατησίων καί βουρλίζονται. Ποιός διατάζει τήν ἀστυνομία νά κοιμᾶται; Ὁ λοχαγός διατάζει γιά νά ἐκβιάσει τόν Πρόεδρο».

« Ἡ ἀστυνομία ἐκτελεῖ τυφλά τίς ἐντολές τοῦ Προέδρου», μόρφασε εἰρωνικά ὁ Μένιος Κατσαντώνης. Ἀπόνα σκρίνιο, λεπτούργημα πλάι στό γραφεῖο του, ἀνάσυρε ἕνα ἀσημένιο καθρέφτη μέ τόν Ἑρωτα στό φιλντισένιο χερούλι. Ἐξονυχιστικά καθρεφτίζεται — πηγούνι, μουστάκι, δόντια, φρύδια, κούτελο.

«Κι ἐγώ σοῦ λέω, ξάδερφε, τί ἐννόησα ἐχτές στή διοίκηση πού μέ παραγουλιάσανε».

«Τί ἐννόησες;... Ὁ Κυριάκος νεφελοβατεῖ».

«Θά εἰσβάλουνε ὑπό τό πρόσχημα, θά τά κάμουνε κεραμιδαριό τά τάνκς».

«Τά τάνκς πειθαρχοῦν τυφλά στόν Πρόεδρο», τσιτώνει τώρα μέ τή γλώσσα του τό μάγουλο, τό μελετάει ἢ τό θαυμάζει στόν καθρέφτη — ὁ Πρόεδρος ἔχει διατάξει. Τά τάνκς αὔριο ἀπομακρύνονται. Στήν περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας δέ θά ὑπάρχουν τάνκς. Τούς εἶναι πλέον ἄχρηστα στήν Ἀθήνα. Ἐπτά χρόνια. Χάρις στά τάνκς ἐδραιωθήκανε. Ἐγιναν καθεστώς. Ἀκλόνητοι... «Τί ἄλλο ἐννόησες;»

Γκούχ! γκούχ! ξύνει τό σημάδι στό κούτελό του ὁ Καρδερίνης — ἐννόησε... νά ξεκουμπιστεῖ ὁ πρωθυπουργός ὁ πιθηκάνθρωπος, ἐννόησε. Ἔτσι λέει τό ἐπαναστατικό συμβούλιο, ἐννόησε. Εἶναι, λέει, φαυλοκράτης κι ὁ Πρόεδρος ἐπρόδωσε τήν ἐθνική ἐπανάσταση... κομμένη, λέει, ἐκλογές ἐπουδενί κυρ-Πρόεδρε. Ζήτηω ἢ δικτατορία, λέει, ὁ ἀθάνατος Χίτλερ μᾶς

παραδειγματίσει. Καί ὁ στρατιωτικός νόμος, λείει, νά ἰσχύει ἐπάπειρον, νά σιγουρέψουμε τά νῶτα μας, εἰδεμή καταποντιζόμεθα... Στή διοίκηση βάλανε φασίνα στά κρατητήρια ξάδερφε τ' ἀσπρίσανε, θέ νά γεμίσουνε οἱ φυλακές καί πάλιν, τά Τσακάλια γυμνάζονται σκληρά γιά τό γιουρούσι...

Φανερό, ἡ πολιτική ἀνάλυση τοῦ Καρδερίνη προκαλεῖ στό Μένιο Κατσαντώνη θυμηδία. Ἀνάγειρε στήν πολυθρόνα κι ἀπό τή φαρφουρένια κούπα διαλέγει ἀγγουρόφλουδες, τίς ἀπλώνει προσεχτικά στό κούτελο, στά μάτια, στά ζυγωματικά. «Οἱ πιό δημοκρατικές καί ἀδιάβλητες ἐκλογές διεξάγονται ὑπό στρατιωτικό νόμο», χωράτεψε. «Ποῦ ξέρεις ἐσύ τί ἐπιδιώκει ὁ Πρόεδρος;»

«Κάθε πράμα στόν καιρό του κι ὁ κολιός τόν Αὐγούστο», μουρμούρισε ὁ Καρδερίνης χαζεύοντας στήν κορνίζα τή μελαγχολική Ἑκάθη. Τσακισμένος φαίνεται, τό πρόσωπό του ἐφιαλτικά χλομό. Πίσω ἀπό τήν κλειστή τζαμόπορτα μισοακούγεται τό ραδιόφωνο: «...τηλεγραφήματα ἀπό τήν Εὐρώπη... οἱ Σουηδοί φοιτητές ἐκφρά-...»

«Φαυλοκράτης!... Σαλτιμπάγκος τῆς παλαιᾶς σχολῆς. Θ' ἀρνηθεῖ ὅπωςδήποτε. Ἔχει ἐνδοιασμούς, πολιτικάντης», μονολογεῖ σά νά ὄνειροπολεῖ μεγαλόφωνα ὁ Μένιος Κατσαντώνης καθηλωμένος κάτω ἀπό τήν πράσινη ἀγγουρομάσκα. Μιά φουρτούνα τοῦ χρειάζεται, ὄνειροπολεῖ, μιά γερή φουρτούνα. Καί θ' ἀπαλλάξει εὐσχήμως τόν Πρόεδρο ἀπό τόν φαυλοκράτη. Χωρίς νά δημιουργηθοῦν ζητήματα στόν μπάρμπα... Ἡ φιλελεύθερη ἀνοιξη τοῦ φαυλοκράτη ἀπέτυχε οἰκτρά. Πρέπει νά ξανασφίξουν τά λουριά. Οἱ φυλακές νά ξαναγεμίσουνε εὐσχήμως... Ἀλλιῶς φερόμεθα σέ καταστάσεις ἀνεξέλεγκτες. Τό διαπίστωσε κι ὁ μπάρμπα, ἔχει θορυβηθεῖ. Ὁρθῶς ἀνησυχεῖ ὁ Κυριάκος. Ὁ γενικός ἐκτραχηλισμός εἶναι ἐπικίνδυνος... Νά μήν ἦτανε ὁ Κυριάκος ἠλίθιος! Νά καταλάβαινε πῶς θέλει πολιτική κι ὁ βούρδουλας. Καυλώνει μέ τό βούρδουλα ὁ ἀνίκανος. Ὁργάνωσε μνημόσυνο στό Χίτλερ. Ὁ

γελοῖος! Ὁρκίζεται στόν ἀγκυλωτό σταυρό. Δέν ἀντιλαμβάνεται ὁ ἡλίθιος! Ἐνα καλοστημένο δημοκρατικό προσωπεῖο μᾶς ἐπιτρέπει θηριώδη τρομοκρατία... Ὅχι! ὄχι! ὅσο φίλαρχος καί νά ἔναι δέ θά προσυπογράψει τήν αἱματοχυσία. Αὔριο θά παραιτηθεῖ ὁ φαυλοκράτης. Μόλις ἐπιβληθεῖ ὁ στρατιωτικός νόμος θά παραιτηθεῖ... Κι ὁ Μένιος Κατσαντώνης ἀναγερμένος στήν πολυθρόνα ἀλλάζει ἀγγουρόφλουδες στή μάσκα του: «Ἐλπίζω νά μὴν κουραστοῦν οἱ ταραξίες. Ἐνα εἰκοσιτετράωρο ἀκόμα ὀχλοκρατία καί θά διενεργήσω τίς ἐκλογές ἐγώ... Θά τίς κερδίσω ἐγώ. Ὁγδόντα τοῖς ἑκατό. Ὅπως τό δημοψήφισμα. Ὁ Πρόεδρος θ' ἀνακηρυχθεῖ παμψηφεῖ ἰσόβιος» χτύπησε τήν παλάμη του στό χαρτοφύλακα καί ἀπαιτεῖ ἀπό τόν Καρδερίνη τουτηδά τή μικρή ἐκδούλευση: Κάποιο ζητηματάκι ἐκκρεμεῖ. Ὁ δικηγόρος ἔχει λάβει ἐντολή νά ἐνεργήσει. Τυπική διαδικασία στή Νομαρχία. Πρέπει ὅμως νά περάσει ὁ Καρδερίνης ἀπό τό δικηγόρο. Νά... νά ὑπογράψει τήν αἴτηση. Καί νά διαλέξει ὀνοματεπώνυμο. Ἄς τό σκεφτεῖ μέ τήν ἡσυχία του ὡς τή Δευτέρα. Ποιό θά τοῦ ἀρέσει: Νίκος, Πέτρος, Γιάννης... Πετρόπουλος, Γιαννίδης, Δημητρίου, Ἀναστασιάδης. Θά πεῖ στό δικηγόρο τή Δευτέρα ποιό διαλέξει. Ὡς τότε θά ἔχει ἀποκατασταθεῖ ἡ τάξη. Κι ἕνας ἄψογος δημοκρατικός στρατιωτικός νόμος, στράβωσε κάτω ἀπό τήν πράσινη μάσκα κάτι σά χαμόγελο δυσοίωνα: «Μέ τήν ἀστυνομία μόνο, χωρίς τά τάνκς, θά συνετίσω ἐγώ τούς ταραξίες... Καί νά σταματήσει αὐτό τό ξάδερφε καί ξάδερφε! Μέ τό ποιόν σου δέν ἔχεις τό δικαίωμα νά λέγεσαι Μένιος Κατσαντώνης. Θά προστατεύσω τ' ὄνομά μου».

«Ἐγώ Μένιος Κατσαντώνης λέγομαι ἀφότου γεννήθηκα, μωρέ ξά-...»

«Ἡ Καρδερίνης ἢ Μοναχομουρμούρας ἢ ἀκόμα τί ἄλλο», ἀνακάθησε ἐπιβλητικός καί σφούγγισε τίς ἀγγουρόφλουδες ἀπό τό πρόσωπο· ξανά τό μελετάει ἐξονυχιστικά στόν ἀσημένιο καθρέφτη.

Ἔχει χουφτώσει τὰ μελίγγια του ὁ Καρδερίνης: «Καί πῶς θά λέγομαι ἅμα δέ λέγομαι;... Κι ἅμα ἐγώ δέ λέγομαι...»

«Ὁ δικηγόρος ἔχει ἐντολή. Θά σοῦ καταβάλει ἕνα ρεγάλο γιά τόν κόπο σου».

«Ἐντάξει!... Πλήν ἐγώ ἅμα δέ λέγομαι... Ἴσως μήν ἀλλάξω τό Μένιος. Πειράζει;»

«Εἶπα τό ὄνοματεπώνυμο!»

«Μά τό ἔχω συνηθίσει τό Μένιος κοντά πενήντα χρόνια. Κι ἅμα ἐγώ δέ λέγομαι...» ἄδραξε καί μέ τὰ δέκα δάχτυλα τήν καλαμαριά, μαρμαρένια βαθυπράσινη, πάνω στό γραφεῖο σά γιά νά γαντζωθεῖ ἀπό κάποιον στερνό ἐπιχείρημα: «Πῶς θά ἔμαι ἐγώ ἅμα ἐγώ δέ λέγομαι;» Ὁ Μένιος Κατσαντώνης τράβηξε τό φιλεδάκι καί καθρεφτίζεται τώρα κρατώντας τόν καθρέφτη πέρα, τό χέρι τεντωμένο. Ξυράφι ἢ χωρίστρα μοιράζει τὰ μαλλιά του, ὀλόμαυρα μέ ἄσπρες ρίζες, σέ δύο φέτες ἄνισες· ἡ πύο φαρδιά γυαλίζει κολλημένη μπριγιαντίνη πάνω στή φαλάκρα. «Ἐγώ εἶμαι κομματάκι βαρήκοος, δέν κρυφακούω... ἄχ!» σκέπασε ὁ Καρδερίνης τήν καρδιά του περίλυπος – ἄχ! ἕνα ΙΚΑ δέν ἔχει ὁ δόλιος νά τοῦ χαρίσει τ' ἀκουστικό μέ τή μπαταρία. Καί κείνο τό κατσαριδάκι πού τοῦ χάρισε σάν ὑπουργός ὁ ξά-, νά ποῦμε, πάει χάθηκε! ὁ λοχαγός ἀπαιτεῖ: νά μοῦ τό παραδώσεις στή διοίκηση, ἀπαιτεῖ. Ἐάν τόν εἶχανε διορισμένο ἐξαρχῆς νά ποῦμε δήμαρχο, τότε τί ἀνάγκη θά ἔχε τόν μπόγια ὁ Καρδερίνης. Θά ἔκαμε τή φιγούρα του, θά καμάρωνε καί κείνος ὁ παλιο-Γιαμπάς, ἡ ἄστατη πού μεγαλοπιάνεται. «Σάμπως ὁ...», σηκώθηκε σκεβρός ἀπό τό δεσποτικό θρονί κι ἀκούμπησε στό σινί μέ τὰ μπακίρια ὅσο νά σταθεῖ στά πόδια του. «Σάμπως ὁ μακαρίτης ὁ μπαρμπα-Βασίλης, ἔ;»

«Τί ἀνακατώνεις τόν πατέρα μου;» Στήν τζαμόπορτα ὁ Μένιος Κατσαντώνης ἄφησε νά πέσει κατάχαμα ἡ χρυσοκίτρινη ρόμπα του καί, στιβαρός κορδωμένος, σιάχνει τὰ μανικετόκουμπα στό μεταξωτό πουκάμισο – βότσαλα χρυσά, τό μονό-

γραμμα Μ.Κ. ανάγλυφο. «Νά σέ 'χω στά ύπόψη γιά κάνα ύπουργείο στήν αύριανή κυβέρνηση».

“Όχι, όχι! ξεπιτούτου δέν κρυφάκουε ό Καρδερίνης, όχι! εἶναι θεόκουφος, τόν διαβεβαιώνει ἐνπάση-εἰλικρίνεια, ἀσχέτως πού ἀτύχησε, τό ποινικό μητρώο του νά ποῦμε. Ἔλαχε, τόν τσακώσανε στά πράσα οἱ μπασκίνες... ἐδῶ κán καί κán ρεμάλια, γκούχ! γκούχ!... ἐάν δέν τόν τσακώνανε, θά 'τανε κι ό Καρδερίνης λαμπίκος, ἔ; κι ἀπό τόν μπαρμπα-Βασίλη τό μακαρίτη, οὔου... σάμπως τό λογαριάσανε οἱ Γερμαναράδες τό ποινικό μητρώο, βεβαρυμένο, οὔου!... Χαμήλωσε ταπεινά τό βλέμμα του: «Ἐγώ, στά κόκαλα τῆς μανούλας μου, στεκόμωνα φρόνιμα ἔξω ἀπό τό γραφεῖο σου. Προηγούμενως, ἐμεῖς τά κουβεντιάσαμε καί στά ξαφνικά βαράει τό τηλέφωνο. Μοῦ λές: πέρασε στό σαλόνι ξάδερφε ἔχω νά μιλήσω τοῦ Πρόεδρου. Περνάω στό σαλόνι, σφαλνᾶς τήν πόρτα, τά μίλησες μέ τόν Πρόεδρο. Κατόπιν, νάτο πού βαράει ξανά τό τηλέφωνο, καί ξανά τό τηλέφωνο. Κάνα μισάωρο ἐγώ...»

«Συντόμευε τ' ἀλαμπουρνέζικα, βιάζομαι!» Ὁ Μένιος Κατσαντώνης ἀγέρωχος ξεκρέμασε ἀπό τόν καλόγερο τό σακάκι του.

Ἐνολίγοις ό καψο-Καρδερίνης κάνα μισάωρο καρτεροῦσε στό ἀρχοντικό σαλόνι φρόνιμα ὅσο νά τελειώσουνε τά τηλέφωνα. Ἔτσι; Στέκεται φραγκοπαναγιά κειδά στή βιτρίνα μέ τούς πολυτίμους θησαυρούς, τηράει μέσα στή βιτρίνα τό κομπολόι του, ἐψές τό 'δωκε συνθηματικά στή δούλα τήν κερ-Ἄννα γιά νά προειδοποιήσει συνθηματικά τόν ξάδερφο: κίνδυνος-θάνατος νά ποῦμε καί δέσε τή βράκα σου! μηνοῦσε εἰς τούς κινδύνους κι ό συχωρεμένος ό μαυρο παππούλης. Κι ἀπάνω πού τηράει τό κομπολόι του, αἴφνης τί ἀκούει στό τηλέφωνο! Ἔ, τόν πῆρε δικαίως τό παράπονο γιά τ' ἄδικο...

«Τί ἀκουσες;» σκίρτησε νευρικά τό δεξί του μάγουλο.

Τόν σίμωσε ό Καρδερίνης σκυφτός ἀλλά σοβαρός παραλίγο πένθιμος: «Πλεονέχτης ἐγώ δέν εἶμαι, ξάδερφε. Σοῦ γύρεψα

τήν ἀριστοκρατία; – στό Ψυχικό νά πούμε ἢ στή Φιλοθέη, πού
ξিপάζεται ὁ παλιο-Γιαμπάς κι ἐπηρεάζει τήν ἄστατη... Νά ἢ
Μαγκουφάνα, νά ἢ Λυκόβρυση, νά τό Κατσιπόδι! σαράντα-
πενήντα δῆμοι εἰς τά πέριξ. Στόν πίο παρακατιανό νά μέ οἰκο-
νομοῦσες θά μέ ἔχεις γλιτώσει ἀπό τό λοχαγό τό σπαστικό, μέ
σακάτεψε προσχάριν σου, γκούχ! γκούχ!... Θά κρατοῦσα τι-
μημένο ἀψηλά καί τό ὀνοματεπώνυμο προσχάριν σου. Θεός
σχωρῆς' τον ὁ μπαρμπα-Βασίλης κι ἂν ἦτανε ρεμάλι, χειρό-
τερος ἀπό τό μακαρίτη τόν πατέρα μου... νταῆς, φονιάς, λη-
στής, ἓνα ποινικό μητρώο κλέφτικον μυθιστόρημα. Ἀπό τό
ψωροχασάπικο ὅπου ἔσφαζε γατσούλια τόν διαλέξανε οἱ Γερ-
μαναράδες καί τόν ἀναδείξανε δήμαρχο. Τσιμουδιά οἱ συντοπί-
τες, κίχ! τό χάψανε καί τόν δοξάσανε, ὦπα! ὦπα!... τοῦ
στέλναν καί πεσκέσια».

Ἀπότομα, σά νά τόν τσίμπησε ἀλογόμουγα, ὁ Μένιος Κα-
τσαντώνης μισάνοιξε τήν τζαμόπορτα. Τό μετάνιωσε, ξανά-
κλεισε. Ἐχει ζαρώσει τό κούτελό του ὅπως τῆς μούμιας φιλύ-
ποπτο, σκιρτάει τό μάγουλό του ὀλοένα: «Μπορεῖς μέ δύο λό-
για νά μοῦ πεῖς τί διάβολο ἄκουσες στό τηλέφωνο;»

«Θά τό ἔχεις χούι ὑπουργικό καί βροντοφωνάζεις, ξάδερφε.
Ἐγώ δέν τό ἔκαμα ξεπίτηδες...»

«Ἐπιτέλους!» τόν τράνταξε ἀπό τόν ὦμο. «Λέγε καθαρά,
τί ἄκουσες;... Θά-θά-θά σέ...»

«Ἐντάξει, ξάδερφε, ἐγώ πάντα πεντακάθαρα!... Καί
γιατί νά μέ σακατέψει ἐμένα ὁ λοχαγός προσχάριν σου, ἔτσι;
Ἀφοῦ εἶναι φιλαράκος σου ὁ Κυριάκος, γιά πλάκα μαλώνετε
καί παίζετε τήν πολιτική εἰσβάρος μου... Πές του, ντέ, νά μή
μοῦ πάρει τό κατσαριδάκι μου, ἐσύ μοῦ τό χάρισες! Πές του
καί νά μή βαράει ἄσπλαχνα γιά νά σοῦ κάνει ἐσένα πλάκα».

«Νά πᾶς στό διάβολο, ψυχοβγάλτη!» μπουμπούνισε σχεδόν
μέ ἀπόγνωση.

Ὁ Καρδερίνης διπλώθηκε ὑποταχτικά, τό χέρι στήν καρ-
διά: «Μεταχαρᾶς γιά σένα καί στό βερζεβούλη νά πάω, ξά-

δερφε! Προηγούμενως όμως έσύ κι ό λοχαγός γελούσατε στό τηλέφωνο. Έτσι; Σάν οί πίο καλοί μακαντάσηδες γελούσατε, Κυριάκο καί Κυριάκο, όλο χου-χα-χά! Μόνο πού τά πίο πολλά τά λέγατε ίγγλέζικα κι έγώ δέν τά καταλάβαινα... Εύκολύνεσαι μήπως κάνα-δυό χιλιάρικα, ξάδερφε, μιά μικρή μπροστάντζα από τό ρεγάλο γιά τό όνοματεπώνυμο. 'Απόμεινα ρέστος, ό δόλιος, άφραγκος».

«...δεκάδες χιλιάδες λαού έχουν κατακλύσει σέ μεγάλη άκτίνα γύρω από τό Πολυτεχνείο όλους τούς δρόμους, όλες τίς πλατεϊ-»

Έκλεισε τό ραδιογραμμόφωνο ό κοντούλης μυστικός πού πετάχτηκε από τό ανάκλιτρο· βραδυκίνητος σηκώθηκε κι ό Νάκος ό σωματοφύλακας, άγριωπός πανύψηλος. Κοκαλώσανε σέ στάση προσοχής οί δυό άστυνομικοί άν καί ό Μένιος Κατσαντώνης άκόμα γελάει βροντερά, θαρρείς νά ξαλαφρώσει μεμιās τήν καρδιά του από τούς βραχνάδες τής άέναης άβειβαιότητας, τής παν-προδοσίας... Μάταια ό Καρδερίνης δοκίμασε στή βιτρίνα τό κρύσταλλο, είναι κλειδωμένο.

«'Ανοιξε νά πάρω τό κομπολόι μου!»

Τό ξάφνιασμα του Μένιου Κατσαντώνη μοιάζει άνυπόκριτο· κουμπώνει τό σακάκι, στό δεξί του μάγουλο οί συσπάσεις καταλαγιάσανε: «Τό κομπολόι ήταν του πατέρα μου. 'Απορώ γιατί τόσα χρόνια τό κατακράτησες... Είναι κομμάτι έποχής έξαίρετο».

Έφυγε· καταπόδι του ό Νάκος βαστάει καί τό μαύρο ύπουργικό χαρτοφύλακα.

'Απ! σταμάτησε τόν Καρδερίνη ό γαλανομάτης μυστικός στήν έξώθυρα. Τόν ψάχνει – καμπαρντίνα, σακάκι, παντελόνι ως τούς άστράγαλους· τόν πρόσταξε νά σηκώσει καί τά δυό μπατζάκια του, περιεργάζεται προσεχτικά μήτε γιατρός τίς

μελανιές, σκοτωμένο αίμα στά καλάμια του. «Πατριωτάκι,
θέλω νά 'χω τό κεφάλι μου ήσυχο... Καί σέ είδοποίησα τό
πρωί: ή έπαιτεία άπαγορεύεται υπό τοῦ νόμου. Γκρεμοτσακί-
σου, μή σου κόψω καμιά ξανάστροφη!»

Η ΠΑΤΗΣΙΩΝ, από τή λεωφόρο Ἀλεξάνδρας καί πέρα — ὡς τό Μουσεῖο καί τό Πολυτεχνεῖο — ὡς τά Χαυτεῖα — εἶναι ἀδιάβατη. Συνωστίζονται μυριάδες οἱ διαδηλωτές, ζητωκραυγάζουνε καί τραγουδᾶνε, κραδαίνουνε πανό, ἄγριο δάσος τά χέρια τους — μυρμηγκιά μεθυσμένη ἀπό χαρά καί ὀργή, ἀλλόφρονη — τό ἀπίστευτο αὐγάζει πιά στόν ὀρίζοντα...

«... Ἕλληνες, ἐνωμένοι θά νικήσουμε!... θ' ἀνατρέψουμε τήν ξενόδουλη χούντα...» Στή διαπασῶν διαλαλεῖ ἡ νεαρή κοντράλτα ἀπό τό φοιτητικό ραδιοσταθμό κι ἀγάλλεται τό πλῆθος — ἔχει ἀπλωθεῖ ὡς τά πεζοδρόμια καί τά παρτέρια τῆς πλατείας Αἰγύπτου. Κάτω ἀπό τό στέγαστρο στίς ἀφετηρίες τρεῖς ἡλικιωμένοι μεροκαματιάρηδες μέ ζεμπίλια καί τραγιάσκες κατανεύουν συναμεταξύ τους. «Στασίασε ἡ ταξιαρχία διαβιβάσεων... ὑπηρετεῖ ὁ ἀδερφός μου», πληροφορεῖ παρέκει μιὰ εὐτυχισμένη ὀμήγυρη κάποιος καμπουράκος μέ ποδήλατο. Τά πειρατικά ραδιοσυνθήματα θ' ἀκούγονται σίγουρα ὡς τήν πυκνή παράταξη τῶν κρανοφόρων πού, μαζί μέ τίς κλοῦβες καί τίς αὔρες, ἔχουν καταλάβει τό χῶρο γύρω ἀπό τό ἔφιππο ἄγαλμα τοῦ βασιλιᾶ Κωνσταντίνου στήν εἴσοδο τοῦ Πάρκου. Ἀπό χθές οἱ ἀστυνομικές λεγεῶνες ἀναμένουν σ' ἐπιφυλακή πότε θά διατάξει ὁ δικτάτορας ἢ τό ἐπαναστατικό συμβούλιο —

want.spyon@gmail.com